

Wysmienite Koniaki -
Likiery - Wina

Kaźmierskiego

zadomową najwybred-
niejszych smakoszy

Nowość: Staruszek Pomorski

Sobota-Niedziela, 16-17 października 1937 - Nr. 240

(Pismo wychodzi w dniu datowania).

Gazeta Gdańska

16 stron - rok XLVII
cena 15 fen.

ORAZ WYDAWNICTWA: DZIEŃ POMORZA — DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — DZIEŃ BYDGOSKI ILUSTROWANY
DZIEŃ KOCIEWSKI — GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA
DZIEŃ TCZEWSKI ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMIŃSKI — GAZETA MOGILEŃSKA — — — —

Redakcja i Administracja: Gdańsk, Kaszubski Rynek 21. Telefon 21494. Konto czekowe P. K. O. 192-212

Sztandar

Sztandar... Jak wielka moc i głęboka treść zawarta jest w tym słowie. Dla narodu jako całości symbolizuje on wolność i majestat własnego Państwa; dla armii — umiłowanie Ojczyzny i honor żołnierski.

Tak jak sztandar państwowy jest najcenniejszym skarbem narodu, tak samo dla każdej jednostki wojskowej sztandar jest najdroższą jej własnością, której nigdy, nawet za cenę krwi i życia, wyrzec się nie może. Sztandar pzieli jej losy, zarówno wtedy, gdy pyszniąc się złotem i srebrem poprzedza zwarte szeregi żołnierskie na defiladach, jak i wówczas, gdy razem z nimi idzie w straszliwy, morderczy bój, aby zginąć lub zwyciężyć. A gdy wraca z pól bitewnych, zdarty i postrzępiony, choć przyblakły jego srebrzyste i złote emblematy, to przecież dumnie jeszcze powicwa nad rzędami strudzonych żołnierzy, bo spowity jest aureolą chwały i bohaterstwa...

Ten skarb najcenniejszy, tym droższy, że z nici najczystszych uczuć utkany, otrzymuje dziś od ludności wybrzeża żołnierz, strzegący nadmorskiej naszej reduty, — od ludności, która przed nim dzierżyła tu straż przez długie, znojne lata.

Jest coś niezwykłego, coś poruszającego najgłębsze struny duszy ludzkiej, w tym akcie zbratania się armii ze społecznością kaszubską który w jutrzejszą niedzielę w historycznym grodzie Wejhera ma się dokonać. Na przekór krecim podkopom separatyzmu, wbrew sofizma-

tom obcej lże-nuki i kłamstwom wrogiej nam propagandy, szary lud kaszubski dokumentuje oto w sposób prosty i szczery wobec kraju i świata, że w polskości swej niezachwianej trwa i że z ar-

nią polską wiecyste węzły pragnie zawiązać. Symbol? — Tak. Ale symbol ten przemawia do serce i umysłów głębią miłości i wiary. Z wiarą w Polskę bowiem czerpał ongi lud kaszubski siły do

walki o polskości tej ziemi, z umiłowania Ojczyzny zaś płynie dzisiejsza jego wspaniała ofiarność.

Bo nie tylko sztandar darowuje społeczeństwo nadmorskie swemu Batalionowi, lecz także i broń, zakupioną ze składek publicznych. Broń ta, to już nie symbol, — to groźne narzędzie walki, które w razie potrzeby bronić będzie granic Kaszubszczyzny przed obcym najeźdźcą. To ofiara złożona na ołtarzu Ojczyzny, której lud kaszubski w tak pięknej formie synowską swą spłaca daninę.

Doniosłość aktu wejherowskiego ocenia należycie Rząd i najwyższe czynniki wojskowe. Obecność na uroczystościach w skromnych murach odległego miasta powiatowego p. Premiera i p. Ministra Spraw Wojskowych jest chyba najlepszym wyrazem tego, jak bardzo drogą jest Polsce ta polać kraju i jak wielkie łączymy z nią nadzieje. W zbrataniu się ludu nadmorskiego z armią cały naród widzi nowy niezbity dowód wiecystej polskości tej ziemi, której nikt nigdy wydrzeć nam nie zdoła.

Po przez ziemie kaszubskie biegnie szeroki szlak ku morzu i w świat. Poprzez te ziemie biegnie również szlak historyczny, droga rycerstwa

polskiego w okresie dawnej świetności Rzeczypospolitej. Dziś gdy świetność ta odrodziła się znowu, na szlaku kaszubskim ku morzu zaciągnął wartę żołnierz polski. Strzec go będzie niezachwianie, otoczony umiłowaniem ludu, który mocarnemu jego ramieniu powierzył bezpieczeństwo swych ognisk rodzinnych. A jeśli wybije godzina, ten lud pracowity i twardy popołu z nim stanie murem kaszubskich piersi, aby pod własnym sztandarem bronić do ostatniej kropli krwi najdroższego swego dziedzictwa — polskiego wybrzeża morskiego. W. M.

„Jak smolne łuczywa rzucaj nas na swój ołtarz, Ojczyzno...“

W całej Polsce odbyły się wczoraj w szkołach podchorążych wzniosłe uroczystości pasowania absolwentów szkół na podporuczników. Naczelny Wódz, Marszałek Śmigły Rydz, zaszczylił swoją obecnością uroczystości w Szkole Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie, która równocześnie świę-

cila 10-lecie swego istnienia, połączone z wręczeniem Szkole sztandaru. W Dęblinie padły również słowa ślubowania żołnierskiego, które za nowomianowanymi podporucznikami lotnictwa mogą powtórzyć promowani na oficerów absolwenci wszystkich szkół podchorążych. Oto on:

Żołnierskie ślubowanie

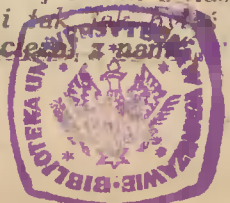
W obliczu Boga Wszechmogącego, Boga Chrobrych, Jagiellów i Piłsudskich, złączeni duchem z poległymi kolegami — idziemy do Ciebie, Matko - Polsko, na ofiarną służbę aż do ostatniej chwili naszego życia. Rzetelną i wytrwałą pracą, kosekwentne krok za krokiem dążenie do potęgi i doskonałości polskiego lotnictwa i doskonałości osobistej, gotowość do wszelkich i natychmiastowych ofiar — oto nasze żołnierskie ślubowanie.

Nasz codzienny trud, naszą krew i nasze życie kładziemy Tobie, Polko na ofiarę.

Bierz nas, Matko, i rzucaj jak smolne łuczywa na swój ołtarz, niech sploniemy, byleś Ty jaśniała. Nasza Najjaśniejsza Rzeczypospolito, a Ty, Bogurodzico, która patrzysz na nas w tej chwili z naszego sztandaru, bądź zawsze w naszych sercach i czynach i tak jak Ty, Jagiellom, Żółkiewskim i Piłsudskim, bądź z nami i zwyciężaj z nami.

Katastrofa samolotu gdańskich szturmówek lotniczych Obaj piloci ponieśli śmierć

Wczoraj wieczorem spadł podczas lotu ćwiczebego na skutek oberwania się skrzydeł z wysokości około 500 metrów, na polu posiadłości dr. Moczyńskiego w Eckhof opodal Brzeźna, samolot narodowo-socjalistycznych szturmówek lotniczych w Gdańsku. Aparat został zupełnie zdruzgotany. Obaj lotnicy, szturmowicze Brauna z Nowego Dworu na terenie W. Miasta, oraz student Bordfeld z Magdeburga zginęli na miejscu.

Nowe zastępy młodych oficerów stają do pracy

We wszystkich szkołach podchorążych zawodowych na terenie całego kraju odbyły się wczoraj, jak corocznie w dniu 15 października, uroczystości promocyjne wychowanków trzeciego rocznika podchorążych na podporuczników.

Pasowanie rycerzy morza na pokładzie ORP „Bałtyk”

Nowe zastępy oficerów zyskała zarówno armia lądowa, jak powietrzna oraz Marynarka Wojenna, najmłodsza broń Polski odrodzonej.

Uroczystość promocyjna podchorążych Marynarki Wojennej odbyła się na pokładzie ORP „Bałtyk”, okrętu, stanowiącego pływające koszary, twardą szkołę dla wszystkich naszych młodych oficerów Marynarki Wojennej. O godz. 10 na pokład „Bałtyku” przybył dowódca Floty kontradmirał Unrug, witany marszem generalskim. W chwilę później przy dźwiękach hymnu narodowego przez trap na pokład wkroczył przedstawiciel Pana Prezydenta R. P., szef kierownictwa Marynarki Wojennej kontradmirał Świrski.

Niebawem dowódcy i goście udali się do kaplicy okrętowej, gdzie ks. kapelan Miegoń odprawił uroczyste nabożeństwo i przemówił do podchorążych.

Właściwa uroczystość promocyjna podchorążych na podporuczników odbyła się na górnym pokładzie ORP „Bałtyk”.

Podchorążowie podchodząc kolejno do przedstawiciela Pana Prezydenta adm. Świrskiego — odbierali z jego rąk dyblemy oficerskie. P. adm. Świrski serdecznym uściskiem dłoni, symbolizującym przyjęcie kan dydatów do kadry oficerskiej, składał nowomianowanym gratulacje. Honorowe szable oficerskie, dar Pana Prezydenta, z rąk szefa kierownictwa Marynarki Wojennej otrzymali prymusi ppor. Jerzy Łukaszewski, zdobywca pierwszej lokaty na kursie nawigacyjnym i ppor. Janusz Staliński, zdobywca czołowej lokaty wśród wychowanków kursu mechanicznego.

Następnie do nowomianowanych przemówił krótko, po żołniersku, adm. Świrski. W odpowiedzi na serdeczne słowa Admirała, wysokiemu przełożonemu zameldował się w imieniu nowomianowanych oficerów Marynarki ppor. Łukaszewski, składając przyrzeczenie wierniej służby żołnierskiej. Po akcie nominacji p. adm. Świrski, żegnany hymnem państwowym, opuścił pokład „Bałtyku”.

Uroczysta promocja w Szkole Podchorążych Artylerii w Toruniu

Na uroczystość promocyjną w toruńskiej Szkole Podchorążych Artylerii przybył jako przedstawiciel Pana Prezydenta R. P. i Naczelnego Wodza inspektor artylerii gen. Miller oraz gen. Cehak z M. S. Wojsk. Oprócz tego przybyli przedstawiciele władz miejscowych z p. Wojewodą Pomorskim Raczkiewiczem na czele. Po mszy św., odprawionej przez ks. prałata Kroczyńskiego nastąpił uroczysty moment promocyjny. Na wstępie dłuższe przemówienie wygłosił p. gen. Miller, po czym w imieniu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej osobiście pasował na podporucznika prymusa Szkoły ppor. Wincetego Kwiecińskiego, po czym poszczególne dowódcy grup dokonali pasowania reszty

podchorążych. Defilada absolwentów Szkoły, już w mundurach oficerskich, rozdanie dyplomów i wspólny obiad zakończyły uroczystości.

I. Wiceminister spr. wojsk. gen. Głuchowski na uroczystej promocji podchorążych kawalerii w Grudziądzu

Na uroczystej promocji podchorążych kawalerii w Grudziądzu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej reprezentował pierwszy wiceminister spr. wojsk. gen. brygady Głuchowski. Uroczystość rozpoczęła się Mszą św. połową nad Wisłą. Po przemówieniu płk. Smoleńskiego nastąpił moment promocyjny podchorążych. Szablę w darze od Pana Prezydenta R. P. otrzymał z rąk wicemin. spr. wojsk. gen. Głuchowskiego prymus Szkoły ppor. Zygmunt Nowiński. Po promocyjnej defiladzie młodych podporuczników przed generalicją na placu 23 Stycznia.

Herbaty Kozakowskiego zadawałają najwybredniejszy smak

Insp. armii gen. Bortnowski reprezentował Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w Bydgoszczy

Również w Bydgoszczy odbyła się tradycyjna uroczystość promocyjna w szkole podchorążych dla podoficerów, jedynej tego rodzaju, w Polsce, umożliwiającej zdobycie stopnia oficerskiego podoficerom. Gen. Bortnowski, jako przedstawiciel Pana Prezyden-

ta R. P. pasował na podporuczników prymusów szkoły ppor. Jana Duszyńskiego, Waleriana Minora i Wiesława Anusewicza, wręczając im w darze od Pana Prezydenta szable honorowe.

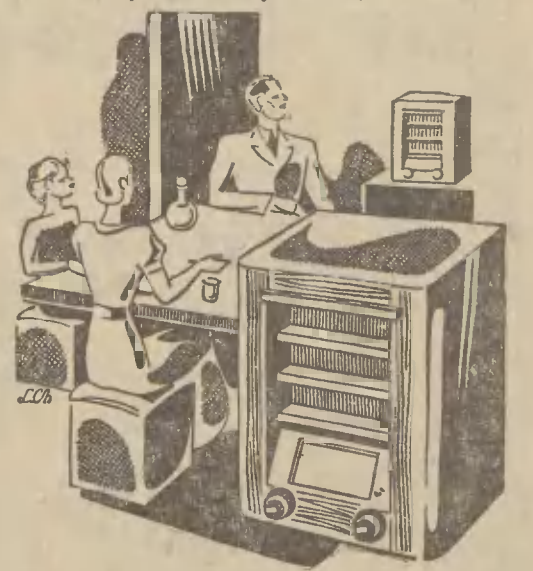
W części publicznej promocyjnej wzięli udział nieprzebrane tłumy ludności, żywo manifestujące swój entuzjazm dla żołnierza polskiego.

Naczelnny Wódz na uroczystości rycerzy przestworzy

Dęblin. Wczorajsze uroczystości 10-jej promocyjnej w Szkole Podchorążych Lotnictwa i wręczenia Szkole sztandaru ufundowanego przez b. absolwentów i

wychowanków szkoły, uświetnione zostały obecnością Naczelnego Wodza Marszałka Śmigłego Rydza i miały przebieg niezwykle podniosły. Do odświe-

W kordym muzycznym domu

PATRIA

Koncertowy odbiornik. 4 lampy. 3 zakresy. Głośnik dynamiczny. Bi-reżektor. Duża selektywność.

ELEKTRIT

-odbiornik najwyższej jakości 7111

udział nieprzebrane tłumy ludności, żywo manifestujące swój entuzjazm dla żołnierza polskiego.

BYŚ NIE ŻAŁOWAŁ, ZE WYGRAŁ KTO INNY

zamów jeszcze dziś los I-ej klasy w słynnej ze szczęścia kolekturze 7066

„RUNO“ Rawicz i Ska

LWÓW, PL. MARIACKI NR. 4

Główna wygrana 1.000.000 zł

i szereg wygranych po 100.000 zł, 75.000 zł, 50.000 zł, 30.000 zł, 20.000 zł etc.

Clagnienie I. klasy rozpoczyna się dnia 21 b. m.

Zamówienia z prowincji załatwia się odwrotną pocztą. Konto PKO Nr. 500.285.

Polityka na Politechnice Gdańskiej

Niedopuszczalne wystąpienie jednego z profesorów

Profesor Politechniki Gdańskiej Schwenkhagen podczas jednego z wykładów, kreśląc na tablicy w sposób do wolny linję użył dosłownie następującego wyrażenia:

„Hier legen wir eine Grenze, die ganz willkuerlich ist so, wie der polnische Korridor“ (Tu przeprowadzamy granicę, która jest zupełnie dowolna, tak, jak dowolny jest korytarz polski).

Słów tych użył prof. Schwenkhagen wobec audytorium, składającego się nie tylko ze studentów Niemców, lecz i Polaków. P. profesorowi wolno oczywiście wyznawać poglądy jakie mu się ży-

wnie podobają, jest jednak rzeczą abso lutnie niedopuszczalną, aby dawał im wyraz publicznie w sali wykładowej Politechniki Gdańskiej.

Jak się dowiadujemy, w związku z tym incydentem, Komisariat Generalny RP zwrócił uwagę Senatowi Wolnego Miasta na niedopuszczalność tego rodzaju manifestowania swoich osobistych poglądów politycznych przez pp. wykładowców Politechniki Gdańskiej. Sądzi my, że Senat puczy prof. Sch., jak na przyszłość powinien zachowywać się na wykładach naukowych.

Jutro święto, więc dzisiaj jeszcze pośpiesz do kolektury i zaopatrz się w los do pierwszej klasy czterdziestej loterii klasowej.

nie przybranego Dębina przybyły setki byłych wychowanków Szkoły różnych formacji lotniczych i z różnych rodzajów broni.

Na mszę św. przybyli gen. Zajac, gen. Trojanowski, gen. Knoll Kownacki gen. Rayski, gen. Baurain i wojewoda lubelski Tramecourt

Na krótko przed godziną 10 na lotnisko przybył witany dźwiękami hymnu narodowego Marszałek Polski Śmigły Rydz w mundurze polowym, przepasany wielką wstęgą orderu Orła Białego. Mszę św. celebrował ks. biskup Gawłina. Po nabożeństwie nastąpiła uroczystość poświęcenia i wręczenia sztandaru szkole.

Wręczając sztandar kmtdowi Szkoły Marszałek Śmigły Rydz wygłosił krótkie przemówienie. Również sam Naczelnny Wódz dokonał osobiście promocyjną na podporucznika podchorążego W. Głowackiego — prymusa grupy bojowej, oraz podchorążego Dominikowskiego — prymusa grupy technicznej, wręczając im kordy lotnicze i dyplomy.

Po uroczystości wręczenia p. Marszałkowi odznaką pamiątkowej Szkoły por. dypł. Polesiński wygłosił płomienne przemówienie, zapewniając Naczelnego Wodza, iż lotnicy z całym oddaniem i zapałem pracować będą dla chwały potęgi Rzplitej. Skończywszy swe przemówienie por. Polesiński odczytał słowa ślubowania (zamieszczamy je na stronie I) które podchorążowie powtarzali chórem. O godz. 12,30 odbyła się defilada oddziałów lotniczych przed Naczelnym Wodzem.

Po defiladzie odbyło się w sali Szkoły śniadanie, wydane na cześć Pana Marszałka Śmigłego Rydza przez byłych wychowanków Szkoły. Marszałek żegnany hymnem narodowym i entuzjastycznymi okrzykami „Niech żyje“, opuścił gmach Szkoły.

Uroczystości w szkole podchorążych „królowej broni” z udziałem ministra spr. wojsk. gen. Kasprzyckiego

Ostrów Mazowiecki. W uroczystościach promocyjnych podchorążych w Ostrowi Mazowieckiej wziął udział minister spraw wojsk. gen. dyw. Tadeusz Kasprzycki, który w imieniu Pana Prezydenta Rzplitej promował na podporucznika prymusa szkoły podch. Kielmana oraz wygłosił do absolwentów Szkoły przemówienie.

POKOJE

czyste, wygodne, ciche i tanie z wodą bież. i telefonami, blisko Dworca Główn. w Warszawie

W HOTELU ROYAL

ul. Chmielna nr. 31 Kawiarnia Bezpłatny garaż. 5.001

Epidemia paraliżu dziecięcego w Belgii

Bruksela. Epidemia paraliżu dziecięcego przybiera zastraszające rozmiary. We wszystkich szkołach przedsięwzięto konieczne środki ostrożności w celu zapobieżenia jej dalszemu rozwojowi.

Z uroczystości otwarcia VI kursu wiedzy o Polsce w Gdyni

Prezes Światowego Związku Polaków p. Wojewoda Pomorski min. Raczkiewicz wygłasza przemówienie inauguracyjne.

4000 dziennie książeczek premiowanych PKO V serii

Jest to niespotykany dotąd rekord — ustanowiła go V seria premiowanych książeczek oszczędnościowych PKO., których codziennie wydaje Centrala i Oddziały PKO oraz wszystkie Urzędy Pocztowe około 4000 sztuk.

Nic dziwnego, bo książeczka premiowana jest niezwykle wygodną i korzystną. Posiadacz jej uczestniczy co 3 miesiące w losowaniu premii od 50 do 500 złotych.

Niezależnie od tego wypłaca PKO. posiadaczom książeczki po upływie 9 i pół lat trwania 600 złotych, a więc kwotę wyższą od wpłaconej.

Tak więc 5 zł miesięcznie pozwala na zebranie poważnej sumy 600 złotych, a ponadto daje możliwość otrzymania

Przy zaburzeniach czynności jelit i żółtaczki oraz obrzmiałej wątrobie szklanka naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa stosowana rano przez pewien czas działa szybko, łagodnie i niezawodnie. Zapytajcie się Waszego lekarza.

15-lecie Teatru Polskiego w Katowicach

Katowice. Teatr Polski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach obchodził onegdaj uroczyste jubileusz swego 15-lecia i chlubnej działalności na polu krzewienia słowa i kultury polskiej na Śląsku.

Na uroczystość tę przybyli przedstawiciele władz i społeczeństwa z p. wojewodą Śląskim dr. Grażyńskim na czele.

Uroczystość, połączona z odsłonięciem popiersia patrona Teatru Stanisława Wyspiańskiego, odbyła się w ramach przedstawienia wieczornego.

Po odsłonięciu popiersia zespół Teatru odegrał misterium narodowe Wyspiańskiego „Zygmunt August”. Zaznaczyć należy, że obecny dyrektor Teatru p. Marian Sobanski obchodzi równocześnie 10-lecie pracy na tym stanowisku.

Samochód z Gdyni wjechał w kompanię podchorążych

W czwartek o godz. 18,50 samochód osobowy prowadzony przez Mieczysława Szeligowskiego z Gdyni, najechał na szosie chełmińskiej pod Grudziądzem na maszerującą kompanię Dywizjonu Kursu Podchorążych Rezerwy. Skutkiem najechania jeden z podchorążych doznał złamania nogi, a 4 inni zostali kontuzjowani. Szofera wraz z samochodem zatrzymano.

Samobójstwo żyda w sądzie berlińskim

Berlin. Sala rozpraw sądu karnego w Berlinie stała się w czwartek późnym wieczorem widownią niezwykłego wydarzenia. 54-letni adwokat Żyd Bechner został skazany za sprzeniewierzenie na półtora roku więzienia i tysiąc marek grzywny. Bochner miał być zaraz odprowadzony do aresztu. W czasie rozmowy ze swoim obrońcą Bochner wy dobył nagle rewolwer i wystrzelił w skroń pozbawiając się życia. Samobójca posiadał nadużycia pieniężne w r. 1927.

*„Rozglądajcie się”
nawoływał Ksiądz Kneipp. — To wam wyjdzie na dobre — co najbliższel Z plonów dojrzewających na rodzimych łanach sporządź!*
Kawę Stodową Kneippa!

Uroczystości w Czarnicy

Kielce. Wczoraj w godzinach popołudniowych w Czarnicy nastąpiło przeleczenie śmiertelnych szczątków hetmana Stefana Czarnieckiego z dawniejszej trumny do nowej metalowej, ufundowanej przez jego potomków Jana i Krzysztofa Czarnieck-

kich oraz przeniesienie trumny z krypty kościoła, gdzie spoczywała od roku 1685 do nawy głównej, gdzie ustawiona została na katafalku aż do dzisiaj — kiedy to zostanie uroczystie przeniesiona i umieszczona w sarkofagu w prezbiterium.

Widmo wojny nad Palestyną

Stan wyjątkowy w Jerozolimie

Jerozolima. Ogólna sytuacja w Palestynie jest bardzo napięta i przypomina sytuację, jaka panowała w roku zeszłym w przededniu strajku arabskiego i rozruchów. W rozmaitych częściach Palestyny dokonywane są jednocześnie akty gwałtu i sabotażu. W Jerozolimie wprowadzono stan wyjątkowy. Przebywanie na ulicy od godz. 6 po południu do 6 rana jest wzbronione. Zatrzymany jest również cały ruch kołowy, a nawet pociągi w nocy nie kursują. Wczoraj

nał ranem na głównej szosie betleemskiej zebrano około 150 Arabów, przygotowujących atak na miejscowy posterunek policji. Na miejsce wysłano liczne posiłki policji brytyjskiej. W pewnym miejscu szosy samochodów policyjnych natrafiły na wysokie barykady, z za których Arabowie rozpoczęli ostrzeliwanie policjantów. Dwaj policjanci zostali zabici.

W pobliżu Beisan teroryści arabscy wysadzili w powietrze część przewodów naftowych, podpalając naftę, która rozlała się na znacznej przestrzeni. Pożar trwał wiele godzin, płomięnie były widoczne ze znacznej odległości.

Wielki Mufti zbiegł z Jerozolimy

Jerozolima. Wczoraj przed południem rozszły się pogłoski o ucieczce Wielkiego Muftiego z Jerozolimy. Mufti wyjść miał z nieczetu w przebraniu. Podobno celem ucieczki miała być Syria. Pogłoska o ucieczce Muftiego znajduje potwierdzenie w fakcie, że wczoraj po raz pierwszy nie odprawił on zwykłych piątkowych modłów. Rodzina Muftiego przed trzema dniami wyjechała z Jerozolimy.

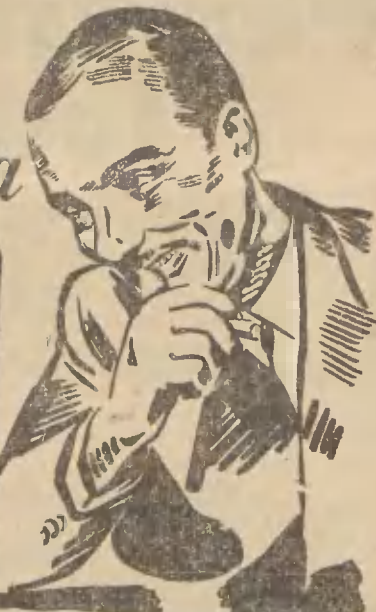
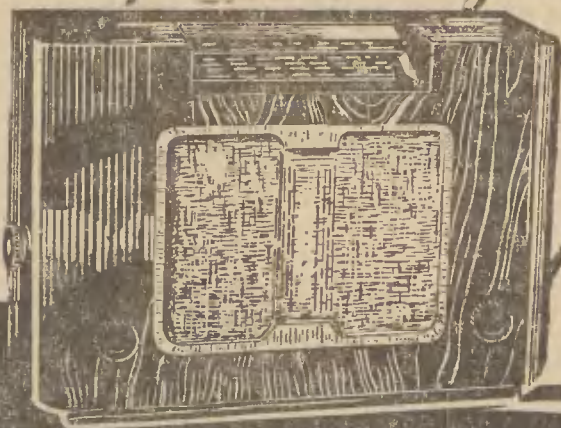
Anglia zaalarmowana sytuacją w Libii

Paryż. „Echo de Paris” w sensacyjnej formie zamieszcza depezę z Kairu, że w dniu wczorajszym odbyła się w Aleksandrii nadzwyczajna narada dowódców stacjonowanych tam brytyjskich oddziałów wojskowych pod przewodnictwem pierwszego lorda admiralicji Duff Coopera, bawiacego — jak wiadomo — na wschodzie. Przedmiotem tej narady miała być sytuacja, wytworzona w Libii przez wysyłanie oddziałów włoskich z metropolii. Oddziały włoskie w Libii liczyć mają już w tej chwili 75 tys. ludzi.

Anonimowe oszczerstwa na sędziów niezadowolonego pieniaza

Sąd okręgowy w Rzeszowie skazał na 5 miesięcy aresztu Władysława Kamińskiego, który w okresie śledztwa, prowadzonego przeciw W. Parylewiczowej, zrobił anonimowe doniesienie na szereg sędziów i prokuratorów rzeszowskich. Doniesienia te okazały się z gruntu fałszywe. Obecnie, mimo przyznania się do winy, Kamiński został ukarany.

*... taka uspaniała,
a jednak taka tania
superheterodyna*

Superheterodyna z oktadą. 7 obwodów. Trzy zakresy fal. Trójblokowe chassis. Wysokoczułe automatyczne „opóźnione” urządzenie przeciwzakłóceń. Cechowana jednobarna skala szklana. Wskaźnik zakresów. Ciągła regulacja barwy tonu. Wylłącznik sieciowy z regulatorem siły głosu. Gniazdko dla adaptera i dodatkowego głośnika (tylko w odbornikach na prąd zmienny). Przelącznik napięć sieci.

PHILIPS Super 4-38

Masakra w Pirenejach

Paryż. Prasa francuska podaje wstrząsające szczegóły zajścia, jakie miało miejsce na granicy między Hiszpanią a republiką Andora w Pirenejach. W pobliżu miejscowości Santa Julia de Loria pograniczna republikańska straż hiszpańska otworzyła ogień na grupę 300 ludzi, którzy chcieli przejść granicę, by schronić się na terytorium Andory. Salwa pociągnęła za sobą tragiczne skutki. Kilkunastu rannych, w tym 3 ciężko, zdołało przyczołgać się z trudem przez granicę i dotrzeć do pierwszych posterunków gwardii lotnej, która obsadziła granicę między Hiszpanią a Andorą. Część uchodźców została jednak zatrzymana przez straż hiszpańską. Zostali

oni aresztowani i odprowadzeni do pierwszego posterunku wojskowego, gdzie 10 z nich rozstrzelano na miejscu za opór władzy.

OGOLNOPOLSKA WYSTAWA RADIOWA w Bydgoszczy

od dnia 30 października do 14 listopada 1937 r. urządzona staraniem zarządu miejskiego w Bydgoszczy przy współudziale „Polskiego Radia” obejmie działy: przemysłowo-handlowy, naukowo-pedagogiczny, radio-komunikacyjny, radiotoniczny i ogólny. Czysty zysk przeznaczony na radiofonizację szkół na Pomorzu. **Wielkie niżki kolejowe.** 6830 Zgłoszenia przyjmuje: Dyrekcja O. W. R. w Bydgoszczy, Ratusz, pok. 24.

Straż nad polskim wybrzeżem morskim

Krótki zarys dziejów Batalionu Morskiego

Batalion Morski jest spadkobiercą tradycji pierwszych jednostek morskiej piechoty, formowanych w ogniu walk o niepodległość Polski. Dnia 28. 11. 1918 rozkaz Marszałka Piłsudskiego powołał do życia polską marynarkę wojenną. Wkrótce zorganizowano w Modlinie kadrowy oddział marynarzy. W lutym 1919 przemianowano go na I batalion morski, którego dowództwo po kapitanie Stanisławie Witkowskim, objął kapitan Franciszek Dryna, a 4. 4. 1919 kapitan Konstanty Jacynicz. Równocześnie z pracą organizacyjną i wyszkoleniową Batalion od czerwca 1919 pełnił straż na pograniczu polsko - niemieckim w okolicy Aleksandrowa. W tym okresie wysłano liczne uzupełnienia do flotylli rzecznej w Pińsku. W styczniu 1920 Batalion Morski wziął udział w obejmowaniu Pomorza. Dn. 10 lutego polska bandera zatopiała po raz pierwszy na maszcie w Pucku i tegoż dnia odbyły się uroczyste zaślubiny z morzem. Na straży wybrzeża bałtyckiego stanął Batalion Morski, obsadzając Puck, Dębki i Orlewo.

Dn. 6. 7. 1920 rozpoczęto formowanie pułku morskiego. Dowódcą pułku został kapitan Konstanty Jacynicz. Najpierw zorganizowano II Batalion, wylaniając go z kadry marynarki wojennej, stojącej w Toruniu. Dn. 19. 7. Batalion pod dowództwem

8. 20 do Ostrołki i tegoż dnia przebył chlubnie swój chrzest bojowy, zdobywając brawurowym natarciem Suski i Nową Wieś. Następnie stoczył zwyciężony bój 4. 8. 20 pod Zabielami i 8. 8. 20 pod Makremem. Naczelne Dowództwo w komunikacie prasowym podawało: „Nieprzyjaciel w dalszym ciągu atakuje Ostrołkę... Podkreślić należy pełną brawurę działalność marynarzy na tym odcinku.” Na skutek poniesionych strat, I batalion pod dowództwem por. Mariana Wolbeka, po przybyciu do Tłuszcza zredukował swój stan do dwóch kompanij. Wcielony następnie do grupy ppulkownika Bleszyńskiego bił się zacięcie pod Makowem i Nasielskiem. W bitwie warszawskiej, wzmocniewszy grupę mjr. Gigieła z dywizji ochotniczej, bronił z powodzeniem Płońsk, trzymając twardo w swych rękach Cwiklin. W pościgu za nieprzyjacielem batalion dotarł po boju pod Cwyninem do Raciąża. Stąd odjechał do Torunia.

Batalion III. obsadził pod dowództwem kpt. Steyera 20. 8. 20 forty twierdzy toruńskiej. Po klęsce Rosjan w bitwie warszawskiej batalion został skierowany nad granicę niemiecką, gdzie zajął odcinek w obszarze Lubawy.

Na polu chwały śmiercią walecznych zginęli: 1 oficer i 35 marynarzy. Za zasługi bojowe zostało odznaczonych Krzyżem Vir-

tuti Militari V klasy 12 marynarzy, a Krzyżem Walecznych 16.

W początkach października cały pułk morski skoncentrował się w Toruniu, po czym w jesieni 1920 został rozwiązany.

W Polsce Niepodległej gdy ekspansja morska osiągnęła wspaniały rozwój, stało się koniecznością stworzenie doborowej piechoty, przygotowanej do zadań na wybrzeżu. W związku z tym dnia 1. 9. 1931 powołano do życia Batalion Morski. W swojej tradycji jest on związany najściślej z I batalionem byłego pułku morskiego. Stąd też na sztandarze, ofiarowanym mu przez społeczeństwo powiatu morskiego, znajdują się wyhaftowane nazwy i daty bojów, stoczonych przez I batalion pułku morskiego. Na lewej stronie sztandaru są umieszczone następujące znaki: wizerunek Matki Boskiej Swarzewskiej, jako Królowej Polskiego Morza, herby miast Wejherowa i Pucka, jako związanych z historią Batalionu i Gryf Kaszubski, symbolizujący odporność Kaszubów na wpływy niemieckie, oraz ich obecna gotowość do obrony wybrzeża polskiego.

Swoje doroczne święto Batalion Morski obchodzi 3. 8., w rocznicę chrztu bojowego na polach Suski i Nowej Wsi.

Odnaka batalionu ma formę krzyża, ramiona są w barwach piechoty. W środku

PAMIĘTAJ!

7113

CZWARTEK

21

PAŹDZIERNIK

ciągnięcie I. Klasy

Jeszcze dziś zamów los w szczęśliwej kolekturze

J. WOLANOW

WARSZAWA, Marszałkowska 154

Zamówienia zaliczają się odwrotno. P. K. O. 10814.

znajduje się tarcza symboliczna z rysunkiem łądu i morza, chok miecz i godło Państwa. Wymową tej tarczy jest dewiza batalionu: „Straż nad polskim wybrzeżem morskim.”

ZDROWE PIĘKNE

OWOCOWE
PARKOWE
ALEJOWE
IGLASTE
BYLINY
ORAZ ROZE

polecają

majątku

Drzewka i Krzewy

SZKOŁKI GODZISZ

A. i M. KWAŚNIEWSKICH

Poczta Sobolew, woj. lubel. Tel. 18

Informacje: Warszawa - Tel. 725-30

Cenniki na sezon jesienny na żądanie gratis i franko. 6750

kapitana Adama Mohuczego wyjechał na front pod Grodno. I batalion i oddziały sztabowe Pułku utworzono wkrótce potem z marszówek, przystających przez batalion morski stojący w Pucku i Szkole Specjalistów Morskich — w Modlinie. Ponadto do szeregów weszli liczni ochotnicy. Dn. 31. 7. I batalion pod dowództwem kapitana Antoniego Wąsowicza udał się wraz ze sztabem pułku na pole walki, wchodząc w obszarze Ostrołki w skład grupy generała Wroczyńskiego. III batalion zorganizowano w pierwszej połowie sierpnia w Toruniu.

W działaniach wojennych 1920 r. pułk morski w całości nie występował. Poszczególne bataliony jego pracowały natomiast ofiarne na froncie. Przebieg tych wypadków był następujący: II batalion po przybyciu do Kuśnicy uczestniczył w składzie XVIII brygady piechoty w działaniach, mających na celu odzyskanie Grodna. Po wycofaniu się do Tykocina został przydzielony do grupy operacyjnej generała Witkowskiego, której zadaniem była obrona rzeki Narwi. Maszerując 28. 8. 20 na swój odcinek Sierki — Złotoria — ujście rzeki Supraśli, II batalion musiał odrzucić nieprzyjaciela, który zdążył już przepłynąć się przez Narwę. Po zajęciu odcinka wywiązała się gwałtowna walka wręcz. Wkrótce zabrakło amunicji. Marynarze uderzyli z takim impetem na bagnety, że przebili się przez 5 mostów nad odnogach Narwi. Rosjanie wycofali się w popłochu. Komunikat prasowy Naczelnego Dowództwa z dnia 30. 7. 20 wyróżnił batalion mówiąc: „Przy odpieraniu ataków w dniu wczorajszym odznaczyl się szczególnie 33 p. p. i baon morski.”

W odwrocie batalion, znajdując się w straży tylnej grupy, odrzucił 20. 8. pod Głodnem i Łetowem przeważające siły rosyjskie, usiłujące przeciąć drogę odwrotu. W dalszym marszu II batalion pułku morskiego wysunięto na czoło kolumny. W obszarze Ostrwi Mazowieckiej marynarze powtórnie ratują grupę od otoczenia. Po osiągnięciu Wyszkowa 9. 8. 20 batalion odjechał do Torunia na reorganizację. Tam już nazajutrz wziął udział w utarczkach na dalekim przedpolu twierdzy, potykając się pomyślnie z nieprzyjacielem pod Lubiczem i Golubiem i kończąc zarazem w ten sposób swoją pracę wojenną.

I batalion ze sztabem pułku przybył 3.

H. ERER

Powiat morski - jego dzieje, ludność i krajobraz

Czasy, gdy myśl polska nie doceniała znaczenia morza dla życia intelektualnego, gospodarczego i politycznego Narodu, minęły już bezpowrotnie. Dziś każdy bez wyjątku obywatel Rzeczypospolitej uznaje morze i wybrzeże za jeden z pierwszych bastionów rosnącej potęgi Państwa. Szczególnie silne zrozumienie dla tej sprawy wykazują Kaszubi, którzy będąc najbardziej z morzem związani, co raz to mocniej akcentują swój udział w pracach i dążeniach państwowo-twórczych.

Budynek Starostwa Morskiego

Pamiętną dla wybrzeża morskiego jest data 10 lutego 1920 r., kiedy to Wojska Polskie wkroczyły na Ziemię Kaszubską w blasku stalowych bagniet niosąc wolność, by wszystko prześladowane i gnębione dotychczas mogło odzyskać swobodę pod opiekuńczymi skrzydłami Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Odżył lud kaszubski i uzyskał swobodę w wyznawaniu wiary Ojców swoich, w używaniu języka swoich przodków.

Objęto wybrzeże w posiadanie, zastaje tutaj Rzeczpospolita dwa powiaty: pucki i wejherowski. W dawniejszych czasach na początku wieku XIII istniała na tym terenie jedna kasztelania pucka, z siedzibą kasztelana i sędziego w Pucku. W XV wieku powstaje Starostwo Puckie z 3 miastami: Puckiem, Helem i Wejherowem. Po rozbiorach Polski Niemcy na tym terenie tworzą dwa powiaty, celem szybszego zgermanizowania ludności kaszubskiej, co jednak — czytamy to w każdej duszy kaszubskiej i widzimy na każdym kroku — najzupełniej zawiodło. Znany jest np. fakt, że ludność kaszubska do końca panowania zaborcy, wysyłała z tych stron jedynie posłów Polaków do parlamentu niemieckiego.

W 1928 r. połączono obydwie powiaty i utworzono jeden powiat morski, z siedzibą władz państwowych i samorządowych w Wejherowie. W 1929 r. wyłączono powstające miasto portowe Gdynię z powiatu morskiego i utworzono z niego odrębną jednostkę administracyjną.

Obecnie powiat morski obejmuje 1.281 km kw. powierzchni i styka się z morzem na przestrzeni 136 km. Nad brzegiem pełnego morza i Zatoki Puckiej, znajduje się wiele miejscowości o pierwszorzędnych walorach

w Gdyni, w Gdańsku i w czasie sezonu letniego na wybrzeżu. Rozwinięta jest również gospodarka hodowlana (bydło rogate, owce i drób).

Rolnicy zorganizowani są w dobrze prosperującym Towarzystwie Rolniczym Powiatowym, którego działalność pełna jest prawdziwej aktywności. Na terenie powiatu czynne są 4 spółdzielnie spożywców i mleczarskie, oraz 14 spółek wodno-melioracyjnych. Rozsiane są tu liczne cegielnie, tartaki i młyny, są również 2 fabryki beczek i parkietu. Fabryka krzesel w Gościnnie należy do największych zakładów tego rodzaju w Polsce. Cementownia „Orle” dostarcza cementu dla powiatu i Gdyni. Na wybrzeżu czynne są 32 wędzarnie, przerabiające szproty, węgorze, łosose, flądry itp., rozwijają się również wytwórnie konserw rybnych. Handel ześrodkowany jest w około 2000 sklepów i przedsiębiorstw handlowych, rzemiosło w przeszło 1000 warsztatów rzemieślniczych.

Ostatnio dokonano szeregu poważniejszych inwestycji, że wymienimy tylko port w Wielkiej Wsi, przystań żeglarską w Jastarni, odbudowę portu w Pucku, drogę kołową z Wielkiej Wsi do Juraty, nie mówiąc o dawniej ukończonych, jak np. autostrada nadmorska, łącząca W. Wieś z Jastrzębią Górą.

Pod względem administracyjnym, powiat dzieli się na dwa miasta oraz 11 gmin wiejskich, obejmujących 122 sołectwa i około 200 miejscowości. Wiele z tych miejscowości posiada swoją niekiedy bardzo bogatą historyczną przeszłość. Wymienimy tylko miasto Puck, siedzibę dawnej kasztelanii puckiej, które potrafiło wstrzymać napór szwedzkiego potopu, miasto Wejherowo, założone przez wojewodę Jakuba Wejhera, towarzysza wypraw wojennych króla Władysława IV ze swą wspaniałą kalwarią, Żarnowiec ze starym gotyckim kościołem przyklastornym, pełnym cennych zabytków, rzeźb i ornatów, wnek i wrydaży. I wiele innych miejscowości, aczkolwiek nie posiada rzeźbionych granitów, któreby świadczyły o świetności minionych wieków, na jednak nie jedną swoją piękną kartę. Weźmy np. Łisę Jar, gdzie po wyprawie po szwedzką koronę wyładował król Zygmunt III Waza, dalej Ślady grodzisk w Tuchomku lub na Zamkowej Górze nad jeziorem żarnowieckim, oraz wiele cmentarzysk i pobożowisk, gdzie spoczęli obrońcy, jak i wrogowie tej ziemi.

Wiele miejscowości stanowi świeży pomnik walki o każdą piędź tych ziem, weźmy np. Nadole. Wymienimy również nazwiska bojowników o ich polskość i integralność: Antoniego Abrahama, który w czasie wielkiej wojny przebiegał wioski kaszubskie i głosił wiarę w zmartwychwstanie Polski, Hieronima (Jarosza) Derdowskiego, poetę kaszubskiego, który w polskiej mowie opiewał tęsknotę ludu kaszubskiego do wolnej Macierzy, Florianą Cynowę, bułziciela świadomości narodowej, zabytku, za próbę wy-

przy gorączce jest: wezwać lekarza — przed jego przybyciem dać choremu do zacycia 1-2 tabletki Aspirin'y.

ASPIRINA jest znanym środkiem wyrabianym w kraju

TEODOR BOLDUAN

Gród Wejhera i Batalion „Kaszubskich Dzieci”

Wejherowo, miasto znane ze swego uroczego położenia, jest duchową stolicą Kaszub. Mieszkańcy najdalszych okolic od lat 300 spieszą do kaszubskiej Jerozolimy, na górę Kalwarię, by dzięki składowi Stwórcy za plon ubogiej ziemi, za dary wód i odzyskaną wolność Ojczyzny, a jednocześnie gorące zanosić modły, by Ją zachował do brotliwy Bóg na zawsze.

Tu, na górach wejherowskich, czepali natchnienie do patriotycznych uniesień przewodnicy narodowego ruchu za czasów niewoli, a wśród nich Antoni Abraham, wierny chorąży i dzielny bojownik polskości. Tu, w Wejherowie, siedzibie Starostwa Morskiego, zbiegają się także nici administracji i gospodarki wybrzeża, tu myśli się nad tym, by lotny piasek zamienić w twarde grunty, aby na nim z każdym dniem i z każdą godziną utrwał potęgę gospodarczą młodego, niewyczerpanego w swych możliwościach narodu.

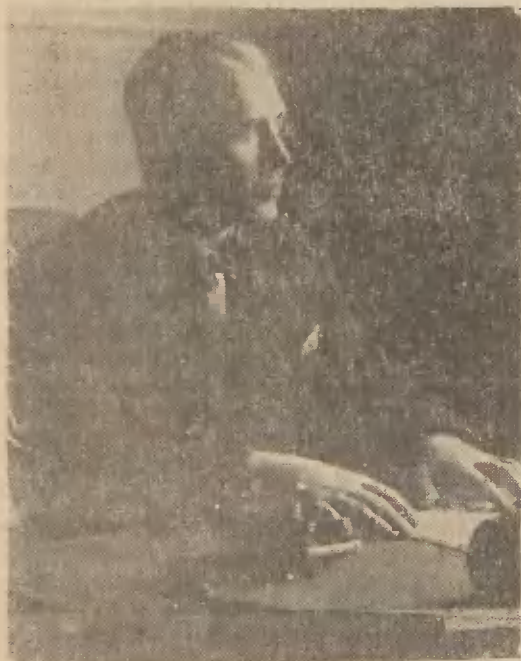
Wejherowo stara się dostosować do idącego naprzód wielkimi krokami na wybrzeżu życia i pragnie być uzupełnieniem i przedłużeniem Gdyni, znajdującej się u za-

człuchowskiego, puckiego, bytowskiego i wojewody malborskiego, który wielce pobożnym i pełnym cnót rycerskich, jak głoszą podania, był żołnierzem i pułkownikiem wojsk polskich, wiernym wojennym towarzyszem króla Władysława IV-go, z hucmem Kaszubów, walczącym pod Smoleńskiem —

dumna jest ze swego garnizonu wojskowego, spadkobiercy wzniosłych tradycji. — Sztandar - symbol honoru, walki i ofiary — który przewodzić ma odtąd stalowym szeregiem Batalionu „Kaszubskich Dzieci”, będzie widomym znakiem w szeregach nad Bałtykiem sity.

Rynek wejherowski i gmach Ratusza

TEODOR BOLDUAN

burmistrz m. Wejherowa, który dnia 17 bm. w imieniu ludności wręczy Batalionowi Morskiemu nowoufundowany sztandar.

czątku wielkiej jej przyszłości. Położone uroczo wśród lasów miasto, z kompletem urządzeń i zakładów publicznej użyteczności oraz zakładami szkolnymi, tworzy Wejherowo wielkie osiedle mieszkaniowe, predystynowane do tej roli warunkami zdrowotnymi i spokojem, wynikającymi z charakteru miasta. Wzrasta ono też dzięki dogodnej komunikacji z Gdynią i Wybrzeżem na okazałe miasto-letnisko.

Ludność miasta, wierna tradycji zapoczątkowanej osobą założyciela Wejherowa, Jakóba Wejhera, starosty kiszpornskiego,

Przez
Ovomaltnę
do zdrowia
i siły

6887

wolania powstania został skazany na śmierć...

Dodajmy do tego jeszcze piękny kraj-obraz kaszubski, wiecznie zmienne, wzniewające tęsknotę, lub pobudzające do czynów morze, spokojny, mądry i przywiązany do Polski lud kaszubski, a otrzymamy obraz tego powiatu, który obejmuje prawie całe polskie wybrzeże morskie.

Również i ostatnia akcja ludności powiatu na FON., która wykazała, że ludność ta rozumie znaczenie rzuconego przez Wodza Naczelnego hasła o dobrojeniu Armii, jest potwierdzeniem szlachetnych rysów duszy społeczeństwa kaszubskiego. Kaszubi ofiarowali Armii 11 ciężkich karabinów maszynowych wraz z całym wyposażeniem. Ale to jest tylko cząstka całego daru. Bowiem w tych kilku tygodniach, poprzedzających akt przekazania broni wojsku, wykazali oni nadto, że dziewięćdziesiąt tysięcy serc bije w jednym rytmie dla Ojczyzny, dziewięćdziesiąt tysięcy serc — pełnych zapału i wiary w wartość swych poczyną dla Wielkiego Idealu.

Doniosła zdobycz radiotechniki

Odbiornik Philipsa z automatem strojeniovym

Już oddawna marzeniem radiotechników było zbudowanie odbiornika o tak uproszczonej obsłudze, aby każdy mógł z łatwością nastawić żadaną stację i uzyskać przy tym możliwie najlepszy w danych warunkach odbiór. Problem ten został nareszcie rozwiązany przez konstruktorów Philipsa, którym udało się cały skomplikowany system strojeniovowy skoncentrować w jednej galce zwanej „monostereem”. Precyzyjny ten automat strojeniovowy reguluje sam wszystkie czynności wykonywane w innych aparatach za po-

moć 4-ch albo więcej galek.

Taką doskonałość tonu, jaką posiada odbiornik Philips Super 7-38, mógłby uzyskać przy pomocy różnych, oddzielnych galek strojeniovowych jedynie bardzo doświadczony fachowiec, doskonale obznajmiony z technicznymi procesami zachodzącymi w odbiorniku. Dzięki monostereowi obsługa odbiornika stała się tak prosta, że wystarczy jeden ruch ręki, by otrzymać najprzyjemniejszą brzmiącą audycję. 7107

Pamiętaj,

że kto gra u KAFTALA
zdobywa fortunę!

Zamów więc niezwłocznie los do I. klasy
w szczęśliwej kolekturze

KAFTALA

Bydgoszcz, Jagiellońska 2

Gdynia, 10 Lutego 5

Listowne zamówienia załatwia się odwrotnie. Konto P. K. O. 304.761

Zaręczyny

— Nie wiem, co mamy zrobić, Danusiu — zwierzała się panna Ziuta swojej przyjaciółce. — Ojciec mój uważa, że już zbyt długo przechadzam się po świecie jako panna. Mam z tym wreszcie zrobić koniec i wyjść za mąż.

— O, hidulka! — współczuła jej panna Danusia.

— Do ściślejszego wyboru mam dwóch starających się — ciągnęła panna Ziuta. — Obydwaj twierdzą, że mnie gorąco kochają. Zrozumiesz mnie, Danusiu, jeśli ci wyznam, że ich obydwu jednakowo lubię. Kogoż więc mam poślubić?

— Wystaw — twoich adoratorów po prostu na próbę.

— Na próbę?

— Tak. Marzysz przecież o własnym domku...

— No, więc?

— Więc wybadaj twoich adoratorów, w jaki sposób i jak prędko spodziewają się dojsć do posiadania takiego domku.

Panna Ziuta zachwycona była pomysłem swojej przyjaciółki.

Kiedy po tygodniu przyszła do niej w od-

wiedziny, już we drzwiach zawołała:

— Zaręczyłam się!

— Opowiadaj!

— Trzymałam się ściśle twojej rady, moja droga. Fred prosił mnie o jeden dzień namysłu, po którym oznajmił mi, że przy jego zarobkach, za dziesięć lat będzie mógł zacząć budować domek. Stefan natomiast prosił mnie o pięć dni czasu...

— Aż pięć dni?

— Tak... i wyobraź sobie, że dokładnie na piąty dzień przyniósł mi już plan i kosztorys slicznej willi...

— To mało! A pieniądze?

— Ach! To przedziwna historia... Stefan zagrał „va banque”! W ciągu tych pięciu dni, których zażądał ode mnie na odpowiedź, odbywało się ciągnięcie loterii klasowej. Stefan kupił cały los...

— No i...

— No i piątego dnia na jego numer padło 100.000 złotych. Pokazał mi dziś książeczkę P. K. O. na 80.000 złotych. Więc bez namysłu przyjąłem oświadczenie Stefana. Za pół roku ślub, a wesele odbędzie się już w moim własnym domku, wygranym dzięki Loterii klasowej.

ZAZDROŚCIĆ
bliźnim
nie wypada

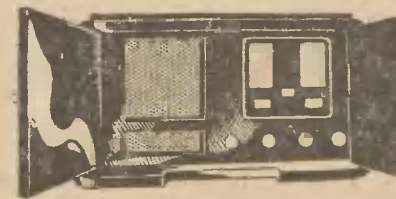
CHYBA ŻE MAJĄ
ECHO

4 LAMPOWY ODBIORNIK (3 PENTODY).
KONCERTOWY GŁOSNIK. ZASIĘG ŚWIATŁY.
TOWY. SOLIDNE CHASSIS — RĘKOJMIA
TRWAŁOŚCI. IMPONUJĄCA SELEKTYW.
NOSC.

3 LAMPOWE ODBIORNIKI SIĘCIOWE I BATERYJNE.

RATY JUŻ OD 9 ZŁ.
SPŁATY DO 15 RAT.

PIENIĄDZE ZAPŁACONE ZA ECHO
ZOSTAJĄ W KRAJU. 7108

PRZEGLĄDAMY
PRASĘ

Pomorzanie nie chcą się żenić

Statystyka jest bardzo niedyskretna. Z zimną, lodowatą obojętnością obnaża całą prawdę i mówi, że według ostatnich obliczeń

w drugim kwartale br. zawarto na terenie całego kraju ogółem 23.591 małżeństw, podczas gdy w tym samym okresie roku ubiegłego liczba małżeństw wynosiła 21.059. Najwięcej związków małżeńskich w okresie od kwietnia do lipca br. zawarto na terenie województwa lwowskiego, mianowicie 5.610. Na drugim miejscu pod względem liczby zawartych małżeństw znajduje się województwo łódzkie — 5.000, na trzecim kieleckie — 4.209, lubelskie — 4.181, tarnopolskie — 3.765, wołyńskie — 3.671, krakowskie — 3.557, białostockie — 2.842, śląskie — 2.795, poleskie — 2.541, stanisławowskie — 2.397, nowogródzkie — 2.386, m. st. Warszawa — 2.363, woj. wileńskie — 2.361, oraz województwo pomorskie, na terenie którego zawarto w II-im kwartale br. 2.153 małżeństw.

Województwo pomorskie na ostatnim miejscu. Która strona winna: męska, czy żeńska? O tym statystyka milczy. A szkoda. Zapewne męska! Wstyd.

Kawalerowie wszystkich krajów łączcie się... w związki małżeńskie. Frontem do niewiasty!

Interesy rolnictwa pomorskiego

wymagają rentownej pracy gorzelń na Pomorzu

Przed kilku dniami zamieściliśmy notatkę o zabiegach Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, idących w kierunku zwiększenia w bieżącej kampanii kontyngentu zakupu spirytusu w gorzelniach pomorskich przez Monopol Spirytusowy, oraz ustalenia wyższych cen za dostarczony spirytus w kampanii 1937-38.

Z uwagi na duże znaczenie, jakie dla rolnictwa pomorskiego posiada przytoczone zagadnienie zwróciliśmy się w tej sprawie do Dyrektora P. M. S. dr. Aleksandra Zakrzewskiego, którego uwagi, naświetlające bliżej poruszoną sprawę zamieszczamy poniżej. (Red.)

W roku bieżącym rolnictwo pomorskie zostało, jak wiadomo, szczególnie silnie nawiedzone przez klęski żywiołowe, które siłą rzeczy najbardziej dały się we znaki w rejonach glebowo i ekonomicznie uboższych. Ze wszystkich ziemiopłodów jedynie ziemniaki obrodziły normalnie i w wielu okolicach klęskowych stanowiąc będąc bodajże jedyny plon na zbyt w większej ilości. W takim stanie rzeczy zagadnieniem doniosłej wagi staje się uzyskanie przez rolnictwo pomorskie opłacalnego zbytu nadwyżek ziemniaczanych i to tak na eksport za granicę, jak i na rynku wewnętrznym. Jeżeli chodzi o wywóz za granicę, to niestety horoskopy eksportowe nie przedstawiają się w jasnych kolorach. Podwyższenie bowiem dość znacznie kosztów frachtu morskiego oraz kosztów ubezpieczeniowych, a dalej spadku kursu niektórych walut obcych stanowią poważne przeszkody, które oddziałują hamująco na eksport ziemniaków z Polski w okresie jesiennym br. Dlatego też należy tym baczniejszą uwagę zwrócić na zbyt ziemniaków na rynku wewnętrznym i przerób ich przemysłowy.

O ile chodzi o przemysł ziemniaczany to poza krochmalnią w Toruniu „Lubań - Wronki”, przerabiającą rocznie, okrągło biorąc, przeciętnie 120.000 q ziemniaków (dwie pozostałe krochmalnie pomorskie nie wchodzi praktycznie w rachubę) i poza niewielkim przerobem 6 czy 7 suszarń największym konsumentem przemysłowym ziemniaków jest pomorskie gorzelnictwo reprezentowane przez 188 czynnych gorzelń rolniczych, przerabiających przeciętnie około 850.000 q ziemniaków rocznie.

W takiej sytuacji zwiększenie opłacalnego przerobu gorzelni pomorskich w rb. przy czynności się w dużym stopniu do odciążenia rynku ziemniaczanego od nadwyżki produkcyjnej, wahać się na Pomorzu przeciętnie około półtora miliona q ziemniaków rocznie, a również do utrzymania cen na odpowiednim poziomie. Z drugiej strony, z uwagi na rozmieszczenie gorzelń, grupujących się przede wszystkim w powiatach uboższych, najsilniej przez klęski żywiołowe w r. b. nawiedzionych jak Działdowo (20 gorzelń), Chojnice (14), Kościerzyna (14), Świecie (31), Starogard (19) w przeciwieństwie do Chełmna (4), Wąbrzeźna (4), Torunia (5) itd. daje możliwość przez odpowiednią politykę zakupu i cen przynajmniej częściowo przyjąć z pomocą rolnictwu z terenów najbardziej klęskowych i pomocy tej najbardziej potrzebujących. To powody oraz kształtująca się sytuacja na rynku ziemniaczanym spowodowały Pomorskie Towarzystwo Rolnicze do przedsięwzięcia starań u władz Państwowego Monopoli Spirytusowego, idących w kierunku: 1) zwiększenia kontyngentu zakupu spirytusu w gorzelniach pomorskich na kampanię 1937-38, 2) ustalenie cen za wykupiony surowiec spirytusowy na poziomie opłacalnym, zbliżonym do przeciętnego poziomu cen ustalonych dla województw wschodnich i centralnych.

Produkcja spirytusu na Pomorzu obniżyła się w stosunku do okresu przedwojennego bardzo znacznie. Gdy bowiem w kampanii 1913-14 produkcja gorzelni pomorskich w hektolitrach 100 proc. spirytusu wynosiła 194.974 hl. to w kampanii 1935-36 86.409 hl., a w 1936-37 — 78.598 hl. Spadek

więc wynosi przeszło 60 proc. w stosunku do okresu przedwojennego. Sedno jednakże zagadnienia opłacalności tkwi nie tyle w ogólnym odpędzie, obejmującym również od pęd spirytusu nie konsumcyjnego (i t. zw. kontyngent turecki), ile w wysokości kontyngentu zakupu ustalonego corocznie przez P. M. S. dla celów konsumcyjnych, za który uzyskuje się ceny wyższe. Kontyngent zakupu wynosił np. w ostatniej kampanii (1936-37) 25.445 hl. a na kampanię 1937-38 został ustalony na 32.534 hl. Otóż możliwość uzyskania przez poszczególne gorzelnie dalszego zwiększenia kontyngentu zakupu na kampanię 1937-38 na t. zw. zapotrzebowanie dodatkowe poza ustalonym w styczniu br. ogólnym kontyngentem zakupu, niechybnie wpłynęłaby zachęcająco na większy przerób opłacalny nadwyżek ziemniaczanych przeznaczonych na zbyt poza gospodarstwem rolnym w obecnym roku wyjątkowo ciężkim.

Jak wszędzie, tak też i przy produkcji spirytusu zagadnieniem podstawowym, zasadniczym jest sprawa ceny. W tej dziedzinie polityka Monopoli Spirytusowego stanowi jaskrawe zapoznanie żywotnych interesów rolnictwa pomorskiego. Zobaczmy np. jak w ostatnich latach 3 ustalone były ceny zasadnicze za spirytus kontyngentu zakupu w poszczególnych województwach. Otóż ceny te ogłaszane corocznie w styczniu w Dzienniku Ustaw przedstawiają się następująco (za 1 hl. 100 proc. spirytusu w złotych):

Województwo	1934-35	1935-36	1936-37
Warszawskie	63,31	62,71	62,78
Łódzkie	62,26	62,34	62,72

Kieleckie	63,31	62,96	62,42
Lubelskie	60,72	60,02	60,44
Białostockie	66,77	65,50	65,26
Wileńskie	76,03	74,53	72,21
Nowogródzkie	72,01	69,69	68,08
Poleskie	71,15	68,58	68,40
Wołyńskie	65,19	63,63	63,68
Poznańskie	58,63	61,03	61,64
Pomorskie	61,74	61,64	62,56
Krakowskie	66,30	65,50	64,70
Lwowskie	66,70	65,39	63,84
Stanisławowskie	64,65	63,67	62,34
Tarnopolskie	63,16	61,76	60,41
Śląskie	70,31	70,79	71,33

Jak z powyższego zestawienia wynika ceny za spirytus różne w poszczególnych województwach są dla województw: poznańskiego i pomorskiego chronicznie najniższe.

Gdybyśmy dalej zbadali ceny ustalone od początku ustanowienia Monopoli Spirytusowego tj. od roku 1925 zauważylibyśmy analogiczną dysproporcję. Sposób ustalania cen za spirytus określa rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Skarbu z września 1932 r., które jako główne składniki cen uznają koszt surowca, koszt gorzelanego, koszty administracyjne, robociznę i podatki, opał, ubezpieczenie itd. O ile chodzi o koszt surowca, to zasadniczym momentem jaki

MAGGI^{ego} Przyprawa

7068

tylko w charakterystycznych butelkach Maggiego, z żółto-czerwonymi etykietami, z nazwą „Maggi” i znakiem ochronnym „Krzyż-gwiazda.”

stawia Pomorze i Poznańskie w gorszym położeniu w porównaniu z innymi województwami jest to, iż rozporządzenie wykonawcze mówi o ziemniakach fabr., gdy samo rozróżnienie ziemniaków fabrycznych i notowanie giełdowe tych ziemniaków istnieje tylko w województwach zachodnich; w innych województwach nie ma notowań giełdowych za ziemniaki fabryczne, a istnieje tylko określenie jedno, tj. „ziemniaki” przy czym obrót handlowy dotyczy ziemniaków jadalnych. Jest to punkt zasadniczy, stawał się województwa zachodnie w wybitnie gorszej sytuacji od innych województw.

Mysla przewodnią ustawodawcy przy ustalaniu różnych cen wykupu dla poszczególnych województw było urzeczywistnienie wyższych kosztów produkcji przez ustalenie w danych rejonach wyższych cen. Niezaprzeczalną jest przecież rzeczą fakt, iż ceny tak robocizny, jak i podatki, świadczenia socjalne, koszty administracyjne i t. d. są bezwzględnie wyższe na ziemiach zachodnich, aniżeli w innych województwach; wystarczy tylko rzucić okiem na corocznie ustalone taryfy robotnicze za wykopki, czy zestawienia obciążeń daninami publicznymi. Pomimo to widzimy, iż w zasadzie na służnych podetawach oparta intencja ustawodawcy, przynosi w praktyce błądliwie odwrotne skutki. Cena za spirytus konsumcyjny na Pomorzu i w Poznańskim ustala się na poziomie najniższym, a najwyższe ceny Monopoli Spirytusowej płaci w województwach: wileńskim, nowogródzkim, poleskim, białostockim itd. Zaznaczyć wypada, iż różnica nie jest mała i np. w kampanii 1936-37 między Pomorzem i Wileńszczyzną wynosiła okrągło 10 zł na 1 hl. a w kampanii poprzedniej nawet 13 zł. Przyjmując, iż na wyprodukowanie 1 hl. spirytusu potrzeba 10 q ziemniaków, różnica na 1 q wynosiła więc w tych dwu latach 1 zł i 130; są to już poważne sumy.

Chcąc traktować zagadnienie w jednakowej płaszczyźnie wydaje się, iż skoro Monopol Spirytusowy zakupuje spirytus konsumcyjny najtaniej w województwach zachodnich, powinien również przemysłowi wódczanemu przydatnemu — silnie na ziemiach tych rozbudowanemu — dostarczać spirytusu po cenie proporcjonalnie niższej aniżeli w innych województwach; tymczasem tak nie jest, ceny bowiem za spirytus dla przemysłu wódczanego są jednakowe w całej Polsce. Stąd wniosek, że należałoby również ustanowić cenę jednokową za spirytus i zerwać z zasadą różniczkowania cen, przynależną wręcz odwrotne skutki w stosunku do zamierzeń ustawodawcy.

Jak z powyższego wynika zwiększenie na kampanię bieżącą dla poszczególnych gorzelni pomorskich kontyngentu zakupu na zapotrzebowanie dodatkowe oraz ustalenie cen wykupu na kampanię 1937-38 na poziomie słusznym, przynajmniej zbliżonym do rzeczywistych kosztów i warunków produkcji spirytusu na Pomorzu, oraz do poziomu cen ustalonych dla pozostałych województw, stanowić będzie dla rolnictwa pomorskiego przynajmniej częściową rekompensatę za zapoznanie dotychczasowych jego interesów oraz dużą pomoc w obecnym niezwykle ciężkim i trudnym roku klęskowym, jaki stoi przed rolnikiem pomorskim.

Aleksander Zakrzewski

Niemców w Katowicach coraz mniej

Według danych magistratu m. Katowice, w dniu 1 kwietnia br. było zarejestrowanych 2473 obywateli Rzeszy Niem., mieszkających w Katowicach. W tym samym dniu r. 1936 było 3063. Opuściło zatem Katowice 590 Niemców na stałe.

Korzystaj z okazji!

LOSY I KLASY
JESZCZE POSIADA
KOLEKTURA

A. WOLAŃSKA

Centrala: Warszawa, Nowy Świat 19,
oddziały w Warszawie Wilnie i Krakowie.
Konto P. K. O. 7192.

Dyktatura chorych nerwów

powoduje rozbicie równowagi wszystkich władz duchowych, uniemożliwia pracę, odbiera sen, czyni człowieka rozdrażnionym, przykrym dla otoczenia i wtrąca chorego w stan przygnębienia i rozpacz. Kuracja ziołami DR. BREYERA nr. 4 dla nerwowych

— wzmacnia, uspakaja wzburzone lub wycieńczone nerwy chorego, przywraca sen. Poradźcie się swego lekarza, a doradzi Wam Zioła DR. BREYERA. Do nabycia wszędzie. Wytórnia Polherba, Kraków-Podgórze.

Kultura mas i brak... gazu

„Komunist”, organ Partii Ukrainy donosi o założeniu niedawno w pewnej miejscowości Akademii Artystycznej. Studentów zgłosiło się tylu, że zabrakło możliwości ich nauczania, zwłaszcza, że godziny wieczorne nie mogą być wykorzystane wobec braku... gazu.

W Akademii dzieją się makabryczne rzeczy. Cytujemy według „Komunisty”: „...Brak odpowiedniej lektury. Nie ma

reżysera, malarza, kompozytora, nie ma wykładowców z historii sztuki, historii teatru, kształcenia głosu i fortepianu. Za mało jest wykładowców literatury, geografii, fizyki i matematyki. Z pośród wykładowców pracujących obecnie w szkole, część w ogóle nie odpowiada swemu zadaniu.”

Ładna „akademia”. No, ale kulturplan spełniony w 130 procentach!!!

Plaga myszy polnych na widowni Najwyższy czas ratować się przed nią zawczasu

Myszy polne prawie rok rocznie wyrządzają znaczniejsze straty w ziemiopłodach. Jednak w robu bież., szczególnie obecnie na jesieni, należy się liczyć ze znacznie silniejszym wystąpieniem tych szkodliwych gryzoniów, albowiem sprzyjające warunki atmosferyczne wiosną i latem przyczyniły się do masowego ich rozmnożenia się, wobec tego mogą na koniczynach, lucernach oraz na oziminach powstać znaczniejsze straty.

W związku z tym Pomorska Izba Rolnicza komunikuje, że jesień jest najdogodniejszą porą do niszczenia i tępienia myszy polnych, bowiem w tym okresie znoszą sobie zapasy na zimę i wskutek tego mogą być łatwo zatrute. Izba radzi już obecnie przystąpić do powszechnego tępienia tych gryzoniów, aby nie przyczyniły się do dalszej klęski w rolnictwie pomorskim. Wszelkich informacji o sposobach tępienia udziela Stacja Ochrony Reślin bezplatnie.

12 generałów włoskich w Hiszpanii

Pisma angielskie donoszą, że Mussolini przyjął gen. Bastico, przybyłego z Hiszpanii, który przedstawił sytuację na frontach hiszpańskich. Przy tej sposobności prasa angielska nadmienia, że po stronie gen. Franco walczą w Hiszpanii 12 generałów włoskich.

LEON SOBOCIŃSKI

Czarniecki - Piłsudski szczyty rycerskiej cnoty Polaków

Wielcy ludzie naszej Ojczyzny prawie zawsze, a zwłaszcza na początku swej działalności społecznej, popadali w zatarg z większością swego narodu. Wielcy ludzie mieli zawsze przeciwko sobie obskurantckie falangi przyziemnych „zjadaczy chleba“, ciemne spólstwo warcholskich burzycieli. — Wielcy ludzie wielkość swą musieli dokumentować nie tylko w walce z wrogiem, ale i w walce z własnym społeczeństwem. Przekleństwo tego paradoksu

pracę, życie sobie niewiele ceni. Dać je w chwili zapału, poświęcić majątek — to u nich łatwo. Fantazji dużo, ale gdy się na słowa wyczerpią, do czynu ochoty i sił brak“.

A podburzanie sejmików przeciwko jednemu z najdzielniejszych, jednemu z najrozumniejszych i dalekowzrocznych polityków swego czasu Władysławowi IV, czyż nie ludzako przypomina okresy sejmowładztwa i warcholstwa,

niecki miał sześciu braci. Józef Piłsudski i Stefan Czarniecki zeszli do grobu, nie pozostawiając potomka płci męskiej.

Analogia stosunków rodzinnych na tym musi się urwać, gdyż brak nam szczegółów biograficznych z lat młodzieńczych Stefana Czarnieckiego. Poza to z konieczności musiałyby nastąpić odchylenia w porównaniach ze względu na odmienne warunki i procesy tła historycznego. Piłsudski był synem niewoli, Czarniecki był dziedzicem Polski niepodległej. Ale obydwaj Polskę podnieśli z upadku swym gigantycznym wprost trudem i męstwem. Jeden i drugi zasłużył u współczesnych na miano zbawcy Ojczyzny.

Zasługę Czarnieckiego uwydatnił sam król Jan Kazimierz, przemawiając do bohatera w akcie nadania mu prawem dziedzictwa starostwa tykocińskiego go:

„Rzeczom zewsząd zgubionym jeden

Zdjęcie przedstawia sarkofag-pomnik Stefana Czarnieckiego, do którego zostanie przeniesiona trumna ze szczątkami hetmana.

skierowanego i sprzysiężonego przeciwko Naczelnikowi Państwa w początkach naszego samodzielnego i niezależnego bytu państwowego? Toż szlachta i królestwa przeszkodzili śmiałym planom tego króla związania unią Moskwy z Polską? A jakimż paszkwilami i szyderstwami napełniono życie Pierwszego Marszałka Polski, który wbrew Polakom Polskę musiał budować?

Analogii jest za wiele jak na zwykły, okolicznościowy artykuł. Temat to zbyt pociągający, ażeby o niego ktoś się nie pokusił. To należy uczynić, nie iżby wyciągać porachunki z przeszłości, lecz ażeby zreflektować polską dzisiejszość, że najgubniejszą drogą dla przyszłości kraju jest droga rozbicia narodu, nie uznawanie zasługi i autorytetu największych i najdzielniejszych w narodzie.

Gdyby dla postaci Józefa Piłsudskiego go szukać w dziejach Polski odpowiednika rycerskich cnot męstwa, to musieliśmy się na chwilę zatrzymać przed wspaniałą dziejową osobowością Stefana Czarnieckiego. Pomiedzy tymi dwoma wielkimi mężami jest wiele wspólnych cech nawet biograficznych. Obydwaj pochodzili z zubożalej szlachty. W dzieciństwie tak Piłsudski jak i Czarniecki mieli liczne rodzeństwo. Czar

„JASNA MLECZNA“ WEDLA

CZEKOLADA O NAJWYŻSZEJ
ZAWARTOŚCI
NIEZBIERANEGO MLEKA 71%

zostawał tylko ratunek, i z daru nieba dany nam był Stefan. Szeroko po tylu królestwach naszego prowincjach rozpostarty wylew okropnych nieszczęśliwości, skażona wiara, wydarte skarby kraju, najmocniejsze warownie królestwa wzięte albo zniszczone, my sami opuszczeni od obywateli, wolni do niewoli prawie przyprowadzeni, między temi zewsząd klęskami, długo niko go, któryby opór śmiały stawił, do dopóki nad mniemanie wszystkich nie błysło męstwo Stefana. Wśród takiej burzy pragnęli wszyscy męża, któryby zepsute i niesforne rycerstwo do ściślejszej przywiódł karności, któryby upadającego królestwa chwałę podźwignął. To wszystko spełnił Czarniecki. Umiejętność wojskowego rzemiosła z Polski wygnana, w nim jednym ocalała“.

„Czyż nie Piłsudski ocalił wygnaną z Polski umiejętność wojskowego rzemiosła? Toż i Piłsudski jak Czarniecki „nad mniemanie wszystkich“ zabłysnął męstwem podziemnej walki o niepodległość, gdy inni z pokorą obitego psa zebrałi autonomii.

Mniemanie współczesnych tak Czarnieckiemu jak i Piłsudskiemu nie zawsze było przychylnie. Mimo to Sejm Rzeczypospolitej, stwierdził, że Piłsudski jest pierwowzorem demokracji i jej woli, że się dobrze zasłużył Ojczyźnie.

Takim jest Józef Piłsudski!

Takim jest Stefan Czarniecki!

Jeden i drugi skromny, nie dbający o zaszczyty i godności. Jeden i drugi łączył w sobie niepogiębiony przeciwnościąmi hart ducha. Pierwszy i drugi wprzód o ocaleniu Ojczyzny myślał, niż o sobie, a potem duma drugiego i pierwszego skoncentrowała się w jednym punkcie: —

ratowanie Polski i podniesienie Jej do wyżyn mocarstwowych.

Obydwaj nigdy o Rzeczypospolitej nie zwąpili, gdy z garstką oddanego sobie żołnierstwa szli na wroga. „wbrew mniemaniu wszystkich“, a nawet przeciw wszystkim: Czarniecki przeciw Braniczemu, Opalińskiemu, Lubomirskiemu. Piłsudski przeciw skonfederowanemu polskiemu warcholstwu i przeciw ponizającej niewierze społeczeństwa w byt niepodległej swej Ojczyzny. Tamten wyratował Polskę z potopu, Ten wywiódł Ją z zatęchłego bagna niewoli.

I jeden jak i drugi wyrośli: „ani z soli, ani z roli, ale z tego, co Ich boli“.

I stąd pamięć o Tych niezłomnych rycerzach Rzeczypospolitej, co nigdy o Niej nie zwąpili, będzie trwała zawsze świeża po wiekieste czasy polskich dziejów.

Szybka pomoc
PRZY GRYPPIE, KATARZIE I PRZE-
ZIEBIENIU

6699 Preparat równie skuteczny i najlepszy niż zagranicznymi.

ściga Polskę po przez długie lata jej historycznych dziejów, aż do naszych dni.

Czyż Batory nie walczył ze ślepym motłochem szlachty i wicherzycielskiego możnowładztwa, upitego swawolą? A dzielny Władysław IV czyż nie doznawał od tłumy szlacheckiego upokorzeń? A Stefanowi Czarnieckiemu odwdzięczył się tamtoczesna Polska za wspaniałe zwycięstwo nad Szwedami i Moskalami? Toć i Sobieskiego, którego dziś powszechnie czcimy, współczesna szlachta w okresie jego młodości, skazała go na banicję, bezczeszcząc i plugawiąc jego honor najpotworniej mi oszczerstwami. A Kościuszko. Przeciż tego „masona“ pomawiano niemal o zdradę Narodu.

A Piłsudski?

A Czarniecki?

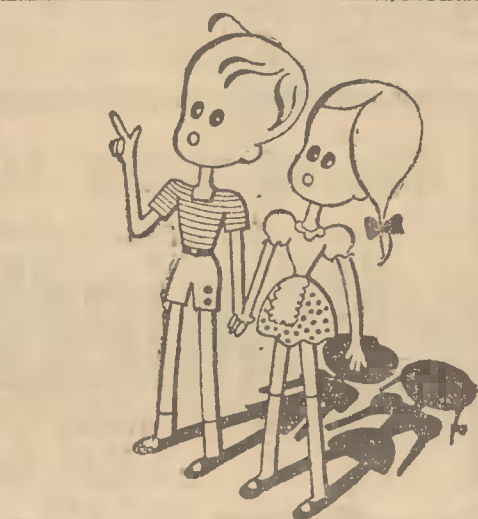
Ileż badaczowi przeszłości naszej wypada zetknąć się z życiorysami wielkich ludzi w narodzie, tyleż jakaś fala wstydu zalewa go na wspomnienie bezkarności polskiego „sobiepaństwa,

W związku z wyznaczonymi na dzień 16 bm. w Czarnicy pow. włoszczowskiego, uroczystościami przeniesienia zwłok hetmana Stefana Czarnieckiego do nowego sarkofagu, reprodukuje się zdjęcie przedstawiające kościół barokowy, ufundowany przez hetmana Czarnieckiego w Czarnicy między 1640—1657 rokiem na pamiątkę jego rycerskich 40-letnich bojów.

którego odpowiednikiem za czasów Józefa Piłsudskiego było nasze rozgadane partyjnictwo. I czyż dziwić się słowom króla Batorego, który o swym narodzie tak się wyrażał:

„Polacy mimo męstwa naród płochy, wytrwałości nie ma. zabawę woli niż

zabawmy się
w chowanego!

Niema mowy — jest zbyt jasno! Mama powkręcała, wszędzie te nowe żarówki

TUNGSTRAM
KRYPTON

Duch wielkiego hetmana drogowskazem przyszłości polskiej U trumny hetmana Stefana Czarnieckiego złoży hołd wyzwolona Polska

U trumny wielkiego hetmana Stefana Czarnieckiego w Czarnicy, koło Włoszczowej złoży hołd wyzwolona z niewoli Polska, a Wódz Naczelny, Marszałek Polski Rydz-Śmigły odda cześć pamięci jednej z najpiękniejszych postaci przedrozbiorowej Polski, rycerza bez skazy i zmyzy, chluby rycerstwa polskie go XVII stulecia.

Znamy przecież wszyscy życiorys tego bohatera. Znamy go z każdego podręcznika historii polskiej, znamy z „Trylogii“ Sienkiewicza, znamy z szeregu opowieści, które opisują dramatyczne dzieje panowania Wazów; znamy z legendy, opromieniającej zwyciężcę spod Smoleńska, wodza w zmaganiach wojennych z Turkami i Tatarami, z nawałną szwedzką, z Moskwą i Brandenburgią znamy z wspaniałej tradycji, głoszącej, że przez 40 przeszło lat nie schodził z

kulbaki; znamy z manifestu do ludu, zwalniającego od pańszczyzny każdego „glebae adscriptus“, który z bronią w ręku szedł w bój o Rzeczypospolitą...

Więc nie o życiorysie hetmana Czarnieckiego nam dziś pisać, nie o jego osobistych zasługach i czynach, jako że każdy, w kim bije serce polskie, życie to i czny znać winien. A jeśli nie zna, poznać musi.

Raczej przenieśmy się mocą wyobraźni w te czasy, w których żył Czarniecki, w ten okres w dziejach naszych, w których walczył, w owo stulecie wielkich wojen, jakie Polska staczała, w ten pełen dramatycznych perypetii okres 17-go stulecia, okres od Kircholmu po Wiedeń, okres Wielkich Hetmanów, po którym bezpośrednio następuje era Sa-

(Ciąg dalszy na stronie 8-jej).

Erdal pasta do obuwia
starczy na dłużej, jest więc tańsza.
Jej tajemnica: użyć jak najmniej pasty Erdal, ale polerować miękkim sukniem, aż do lśniącego połysku.

NA EKRANIE TYGODNIA

W tym roku Pan Bóg łaskawy obdarował nas pięknym latem i śliczną, złotą jesienią.

Urodziwa ta złota jesień polska, ale o złotego jak było trudno, tak i jest.

I gdyby nie loteria państwowa, nie wiadomo byłoby na co już w tym życiu liczyć, czym żyć... nadzieję. Bogaty ożenek? No, a jeśli kto żonaty? A zresztą i posag rzecz równie kapryśna, jak i sama kobieta.

We wsi Brusy odbywało się wesele córki zamężnego gburza, choć panna była bardzo dobrze wychowana. (W tym miejscu prozę się do mnie nie przycepiła, bo ja nie przycepiam się do gburów, którzy są zacytowanymi gospodarzami, tylko mnie irytuje ta nazwa).

Owóż, wracając do rzeczy, nie od rzeczy będzie, jeśli na potwierdzenie swego zdania o kapryśności kobiet wspomnę, że ta urodziwa gburzanka, czy gburka, gdy już gości zebrali się na weselną zabawę, a stoły uzinały się pod ciężarem jedła i napoju, nagle ni stąd, ni zowąd oświadczyła, że do ślubu nie pojedzie. Goście weselni poczęli ją prosić, ażeby uczyniła dla nich to ustępstwo i jednak przeszła się ostatecznie za mąż. Panna była bardzo uczynna, nie chciała sympatycznym skądinąd gościom zrobić zawodu, oświadczyła, że owszem przepaszeruje się za mąż, ale ślub weźmie w sąsiedniej parafii, wszakże pod tym warunkiem, że goście weselni zostaną w domu.

Gościom weselnym tylko w to graj, ileż, tak się rzekło wyżej, stół był zastawiony grzecznymi trunkami i jadłem lechtającym podniebienie, więc pod niebiosa wychwalał panna młodą i pili na zdrowie młodej pary.

Po powrocie młodych z kościoła zabawa przeciągnęła się do rana. I około południa dopiero wybuchł skandal. Okazało się, że młodzi w kościele nie byli. Wyjazd panny młodej z panem młodym był tylko wykrętem, aby nie psuć weselnego nastroju.

Nazwiecie to Państwo kaprysem? Nie, ja to określe, jako nadzwyczajną subtelność towarzyską, o którą tak dziś trudno w wieku boksu i piłki nożnej.

Piłkarze nasi odnieśli w ubiegłą niedzielę dwa wspaniałe sukcesy. Pobiliśmy własnych sojuszników politycznych: Jugosławie i Lotwę. Komplikacji dyplomatycznych z tego nie będzie, ale kto wie czy za to nie odczuje komplikacji zawodnik Huegel, którego znieśli z boiska, wskutek podobno pęknięcia kostki. Przemili sport!

Dotychczas byliśmy silni w gębie, okazuje się, że zaczynamy być groźni również w pięści. Już po raz trzeci w tym roku bok-

serzy niemieccy na terenie Polski mają swój pięściarski Grunwald. Jak tak dalej pójdzie, to boksem wywalczymy sobie u innych narodów nie tylko uznanie i nagrody, ale być może i... kolonie.

Piękny sport! Kiedyż wreszcie mistrzowskie rozgrywki pięściarskie zastąpią rozgrywki wojenne? Bo te wojny wszystkim nam już wychodzą gardłem. Nic, jeno się czyta o samych zbrojeniach.

No tak, jakże jednak nie ma być wojen, kiedy każde państwo ma sobie za punkt honoru posiadać Ministerstwo Wojny, a nie słyszałem, żeby które zainstalowało u siebie Ministerstwo Pokoju.

Taka to ludzka perfidia. Domagamy się jeśli już nie Ministerstwa Pokoju, to chociaż ministerstwa baksu. To napewno odniesie skutek, bo... boks populi, boks Dei!

Ale ja napewno upadłem na głowę, z czego się bardzo ciesze, bowiem jak donosi prasa pewien żołnierz angielski spadł w czasie manewrów z konia, doznał wstrząsu mózgu i w następstwie tego wypadku został... literatem. Upadł na głowę! i napisał kilka tomów wierszy, które krytyka przyja-

ła z uznaniem. Istotnie, trzeba upaść na głowę, ażeby w dzisiejszych zmaterializowanych czasach pisać wiersze, ażeby w ogóle parać się piórem. Zaczynam się zastanawiać na co ja właściwie w młodości upadłem, że zostałem dziennikarzem! Bo, gdyby na głowę, to bym pisał wiersze.

Proszę jednak o litość nad moimi dzisiejszymi wycieczkami i trocinami pisarskimi. Proszę w sam raz, bo jest Tydzień Miłosierdzia. Na zakończenie tylko dam małą informację na co wolno polować w październiku. Zgodnie zatem z przepisami łowieckimi: na terenie całego państwa wolno polować na: dzikie dziennikarskie kaczki, na posagi, na gotówkę, na pożyczkę, na męża, na rogiaczki, (myślę o jeleniach a piśzę o małżonkach) na zajaco - szaraki, z wyjątkiem szarego człowieka, bowiem przeżyjemy jego czas ochronny. Wszystkie nowotwórki partyjne chcą tego biednego szaraka wziąć w ochronę. A tymczasem „wśród serdecznych przyjaciół psy (kryzys, nędza, bryndza), zajacą zjadły”. Ale za to przyjaciele mają się dobrze!

L. S.

Tysiące osób błogosławi chwilę nabycia losu
w znanej ze szczęścia kolekturze

„Uśmiech Fortuny“

Bydgoszcz, ul. Pomorska 1.

Toruń, ul. Żeglarska 31.

W każdej klasie, w każdej loterii na losy tej kolektury padają wielkie, większe i mniejsze wygrane.

Wszyscy więc kupują szczęśliwe losy w kolekturze

„Uśmiech Fortuny“

1/4 losu kosztuje zł. 10, 1/2 losu — zł. 20, cały los zł. 40

6937

Ciągnięcie już 21 października r. b.

Zamiejscowym wysła się losy po otrzymaniu zamówienia, względnie po wpłaceniu należności na konto czekowe P.K.O. Nr. 143.077, lub 142.712

Nowy typ samolotu bombardującego

W ramach zakrojonego na szeroką skalę planu wzmocnienia sił obronnych Anglii, stworzono nowy typ samolotu bombardującego, którego pierwsza seria opuściła już warsztaty lotnicze. Nowy samolot bombardujący typu „Bristol-Bleinhelm”, którego maksymalne wzniesienie wynosi 4.500 metrów, może na tej wysokości przy pełnym obciążeniu rozwijać szybkość 449 km na godzinę. Samoloty Bristol-Bleinhelm zaopatrzone są w dwa motory. Drugim typem samolotu bombardującego jest jednomotorowy „Fairley-Battle”, który na wysokości 5000 m rozwijać może szybkość 417 km na godzinę. Jednomotorowym jest również bombardo-

wiec Wickers-Wilesley”, przeznaczony głównie do lotów długodystansowych. Maksymalny plafon tego samolotu wynosi 6.800 m; na wysokości 2.600 m szybkość jego wynosi 311 km/godz. Nowe typy ciężkich bombowców, a mianowicie „Handley Page-Harrow” i „Armstrong Whitworth Whitley” osiągną w sprzyjających warunkach 322 km/godz. Samoloty te zaopatrzone są w wieżyczki opancerzone i zaopatrzone w armatki przeciwlotnicze. Bombowiec typu „Handley Page-Harrow” posiada dwie wieżyczki z dwoma armatkami. Wszystkie inne bombowce posiadają jedną wieżyczkę z dwoma armatkami.

(Dalszy ciąg ze str. 7)

sów, stulecie tragiczne, wiek 18-ty, okres rozsprzężenia i upadku...

Jakże to? — snują się w naszych głowach posępne myśli. Buczyna, Kircholm, Kluszyń, Chocim, Zbaraż, Trzciana — same zwycięstwa, wspaniałe wyczyny oręża polskiego. Zamojski, Żółkiewski, Chodkiewicz, Czarniecki, Konięcpolski — mężowie stanu i wodzowie na wielką skalę, plejada „Wielkich Hetmanów”. A tuż potem: tragiczny upadek, marazm w życiu publicznym, nierząd i egoizm stanowy, rozkład wewnętrzny i upakarzające ustępstwa na rzecz „obcych agentur”, zanik rycerskiego ducha i kurczenie się siły zbrojnej, rozpanoszenie się wygodnictwa życiowego pod złowieszczym hasłem „niech na całym świecie wojna, byle nasza wieś spokojna”...

W niwecz zostało obrócone to, co wywalczyli Żółkiewscy i Czarnieccy, próżne były bohaterские porwy... „Głośne w świecie zwycięstwa polskie — pisze historyk okresu Władysława IV, Artur Śliwiński — kończyły się bądź ustępstwami na rzecz zwyciężonych,

bądź, niedoprowadzone do końca we właściwym czasie, wywoływały krwawą odwet i spadały plagami na zwycięską Polskę”...

Ale nie tylko brak zdolności wyzyskiwania zwycięstw już w 17-ym wieku powodował fatalne następstwa. W większym jeszcze stopniu mnożyła te zło na szóstą sytuacja wewnętrzna... Wodzo wie narodu, wielcy hetmani, przezorni mężowie stanu — powiada historyk — „wyteżali siły, by wydobyc Polskę z toni niebezpieczeństw”, ale napotykali na „ślepotę ogółu” lub też na „syczący głos żmij obmowisk i potwarzy”; „geniusz dał im siłę wytrwania”, ale „życie polskie niszczyło najwspanialsze tej siły zdobycze”. „Rozkład wewnętrzny, osłabiany bujnością życia i temperamentów polskich, zastraszające czynił postępy”...

W tym tkwiła tragedia Polski przed rozbiorem. Była Polska 17-go wieku wielka i zwycięska, była Polską wielkich wodzów i statystów — ale była z razem wewnętrzną rozbitą, miotana ambicjami wielmożny partyjnych, ugrzęzła w łąkach sejmokracji, nie umiająca

się wewnątrz skonsolidować. W życiu wewnętrznym przestały działać wole, natchnione wielkością. A genialne jednostki otaczały poczęły coraz bardziej sobkostwo i wsteczność.

Zmarnowano więc to, co osiągnęli Wielcy Hetmani, zmarnowano spuściznę Stefana Batorego, zmarnowano efekt zwycięstw od Kircholmu po Wiedeń — i przyszły czasy Brühla i czasy „za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pas” i „ideologia”, że „Polska nierządem stoi” i uchwały, ograniczające aukcję wojska i czasy Replina i Stakelberga i wreszcie — podziały...

Czyżby ten przykład z dziejów naszych nie miał po dzień dzisiejszy przekonywującej siły wymowy? Czyżby nie stanowił przykładu odstrasającego, a zarazem pouczającego?

W chwili, w której imieniem naszej siły zbrojnej i całego polskiego społeczeństwa Wódz Naczelny składa hołd u trumny Wielkiego Hetmana w Czarny, uprzytomnić sobie wszyscy musimy prawdę, bijącą z zamkniętych kart naszych dziejów, byśmy z tej prawdy wyciągnęli drogowskaz na naszą przyszłość.

Proszek od **BOLU GŁOWY**
DLA DOROSŁYCH ZE ZN. FABR.
KOWALSKINA
stosuje się również
PRZY PRZEZIEBIENIU
GRYPY I KATARZE

Organizują się b. uczestnicy strajku szkolnego

W Poznaniu odbyło się organizacyjne zebranie b. uczestników strajku szkolnego na ziemiach b. zaboru pruskiego z lat 1901—1907. W obecności przeszło 500 uczestników przemawiali mjr. Kąkolewski, b. poseł Syczewski, prof. Płończak i b. poseł Herz, po czym postanowiono utworzyć organizację, która skupiła wszystkich dawnych bojowników o szkołę polską. Do komitetu organizacyjnego weszło wraz z mjr. Kąkolewskim 10 przedstawicieli Poznania i prowincji z prawem kooptacji. Komitet obejmuje swą działalnością tereny Wielkopolski, Pomorza i Śląska. Zgłoszenia przyjmuje sekretarz p. W. Galus, Poznań, W. Garlary 33.

ZYGZAKI

Frontomania

Dawniej opozycjonista, gdy zażarty bardzo był, to szkalował, krytykował i narzekał z całym sil.

Dzisiaj opozycjonista system ten zerzucił w ką — gdy mu się coś nie podoba — z miejsca tworzy nowy front...

Dawniej darł się, rwetesował, fundamenty wruszał skal, a tym głośniejsze bestia krzyczał — im diety większe brał...

Dawniej groził przeciwnikom: o, wykurzę ja cię stąd... Dzisiaj grozi jeszcze „groźniej”: czekaj, założę ci nowy front... Sep

Apelacja

Toruń — Bydgoszcz, rzecz to z rana: nowe mają sporu racje, każde bowiem w swoich murach chce mieć bardzo Apelację...

Dalejże więc do Warszawy, do ministra, do centrali: i z Torunia i z Bydgoszczy bohatersko naród wali... Jada, jada delegacje, przedstawiają swoje racje, że koniecznie chcą u siebie mieć kochaną Apelację.

Czemże Toruń? — krzyczy Bydgoszcz — Ta rudera? Ta miłośnica?! — Toruń na to: Bydgoszcz, Bydgoszcz? Ej, nie róbmy z sądu kina!...

Jabym tak ten spór rozstrzygnął: (wszak o sąd się bije nacja) gdzie najwięcej jest złodziei — tam niech będzie Apelacja!... Sep

Uśmiechnij się

SZTUCZNA SZCZĘKA

Laferrier znany aktor francuski ub. stulecia chętnie grywał w podestym wieku bohaterskie role, chociaż miał więcej sztucznych zębów niż swoich. Z przyzwyczajenia, zawsze po przedstawieniu wymował je z ust i chował do tylnej kieszeni spodni.

Pewnego wieczoru przyszedł do restauracji w której był stałym bywałcem. Usiadł przy stoliku — lecz natychmiast gwałtownie podniósł się. Na pytanie przyjaciół co się stało, odparł zupełnie spokojnie: „O mało nie ugryzłem się w nogę”.

NIE MARTW SIĘ

SIWE WŁOSY USUNĄĆ
ŁATWO, NIEDOSTRZE-
GALNIE DLA OTOCZE-
NIA, BO BEZ CUDZEJ
POMOCY, STOSUJĄC
NIESZKODLIWY I NIEZA-
WODNY ODSIWIACZ

ORIENTINE
W. RE. JORIKI / R. OSTROWSKI S.A. WARSZAWA
2, LAT DO WIAĞCZENIA - GWARANCJA JAKOŚCI

TYLKO Z MIŁOŚCI

— Fredziu, ożeniłeś się ze mną, chyba nie dla pieniędzy?
— Cóż znowu? Nie sądzę zresztą, aby z twego posagu coś zostało po spłaceniu moich długów.

NAJLEPSZE ŚWIADECTWO

— Hm, czy pan jest dobrym szoferem?
— Tak.
— Ma pan świadectwo?
— Jeszcze nie. Mój poprzedni patron nie może pisać.
— Dlaczego?
— Leży jeszcze w klinice po ostatnim wypadku z autem.

ŚWIAT KOBIECY

Ze świata mody

Okrycia jesienne

Nowa sylwetka jesienna przedstawia się trochę asymetrycznie. Okrycie nie obcisła stanu z przodu, z tyłu zaś, poniżej łopatek, spada luźno, układając się w odstające godety, a zatem nowa sylwetka jest prosta z przodu i luźna z tyłu. Styl rękawów, klasyczny, niczym nie poszerzający górnej części sylwetki. Szczególnie dobrze wyglądają te fasony w okryciach trzyćwierciowych.

Należy zaznaczyć, że nowość okryć jesiennych polega nie tylko na kroju, ale również na materiale. Nowe materiały na płaszcze są najczęściej „dwulicowe”, przy czym kolory kontrastują ze sobą. Często się zdarza, że cały przód płaszcza wykonany jest z futra, podczas gdy tył pozostaje z materiału. Ten typ okrycia jest przeważnie w kolorze jasnym. Futro i materiał są w kolorach zbliżonych do siebie, a całość ma charakter wybitnie sportowy, mimo fantazyjności.

Żadna szanująca się elegantka francuska nie wyrzeknie się nawet latem okazji prezentowania swojej futrzanej etoli, a cóż dopiero jesienią! Paryżanka nosi pelerynkę ze srebrnych lisów, które układają się w kształcie festonów, lub spadają prostopadłe, egonami w dół. Kolnierz z jednego lisa to dawne czasy. Ostatni model futrzanej pelerynki nosi nazwę „Duc de Guize”: są to trzy poziomo ułożone lisy, szczelnie obejmujące ramiona i górną część sylwetki, trzy inne lisy szeroko układają się na spódnicy, przy czym całość łączy czarna plisowana markizeta, widoczna w stanie i poszczepiająca sylwetkę. Jasna rzecz, że jest to narzutka wieczorowa. Niekiedy lisy układają się na ukos, wówczas całość sprawia wrażenie asymetryczne.

Nowa sylwetka nie unika wydatnej linii biustu. W tym celu opina się mocno

biodra, dokładnie marszczy boki, obcisła suknię dookoła ud, poza tym suknią jest zapięta pod szyję i ma długie, sięgające przegubów dłoni rękawy. Okrycie odpowiednie do tego typu sukni to płaszcz, zapinający się od góry do dołu na błyskawiczny zamek, o wysokim stojącym kołnierzu.

Jesienny kostium przedpołudniowy ma króciutki żakiet, podczas gdy klasycznym typem kostiumu popołudniowego jest żakiet, sięgający za biodra, obcisły w stanie i opinający figurę. Najcharakterystyczniejszą cechą tych żakietów są futrzane baskinki, ogromnych wprost rozmiarów. Na baskinki tego typu używa się, nie jak dotychczas płaskich futer, lecz lisów, skunksów, oraz rzadziej karakułów. Z tych samych lisów robi się klapy i mankiety, czasem obszyta i kieszenie lub karczki. Duża okrągła mufka jest marką tegorocznego modelu jesiennego, futrzana kita u czapczki nadaje całości wyrazu zalotności i młodzieńczości.

Na tym polega

gruntowne pranie!

Zawierzcie swą bieliznę i godnemu mydłu Jeleń Schicht. Mydło Jeleń Schicht gruntownie usuwa wszelki brud z tkaniny, która dzięki temu po praniu wygląda jak nowa.

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

pierze idealnie czysto!

Zsiadłe mleko eliksirem młodości

Badania słynnego uczonego Miecznikowa nad starością wzbudziły swego czasu zainteresowanie całego świata. Niestety śmierć przerwała w połowie rozpoczęte studia i nikt dotąd jeszcze nie pokusił się o to, by myśl rzuconą przez Miecznikowa podjąć nanow i dalej w tym samym kierunku kontynuować.

Miecznikow był zdania, że mikroby są przyczyną przedwczesnego starzenia się. Wielki uczonej od dziesiątek lat badał treść przewodu pokarmowego człowieka i zwierząt a stwierdziwszy miliardy mikroorganizmów, jakie vegetują w jelitach naszych od pierwszego do ostatniego dnia naszego życia —

postanowił zbadać, jaki jest związek pomiędzy tymi naszymi współlokatorami a przedwczesną śmiercią.

W konkluzji wieloletnich badań, doszedł Miecznikow do wniosku, że człowiek może żyć znacznie dłużej, niż to się dzieje dotychczas. Fakt przedwczesnej starości i przedwczesnego zużycia sił jest następstwem działania miliardów mikroorganizmów, które żyją w naszym przewodzie pokarmowym, zatrzymując zwolna, ale z nieubłagana konsekwencją wszystkie tkanki szlachetne — a więc przede wszystkim system nerwowy i tkanki gruczołowe — prowadząc w ten sposób nieuchronnie do przedwczesnego zużycia sił i do przedwczesnej starości.

Jaka rada przeciw temu? Trudno ją znaleźć. Trudno bowiem wpłynąć na naszych współlokatorów, jeszcze trudniej ich wysłuchać.

Miecznikow w tym wypadku udał się po radę do medycyny ludowej i znalazł tam taki środek. Okazało się nim zwyczajne kwaśne mleko.

Kwaśne mleko hamuje procesy gnilne w jelitach. Chcąc jeszcze bardziej ograniczyć ilość mikroorganizmów w jelitach, postanowił

Miecznikow na sobie samym wykonywać heroiczny eksperyment. Przez lata całe odżywał się tylko jałowym pożywieniem. Owoce jadł tylko po dokładnym ołupieniu ze skórek lub krótkim wyparzeniu w gorącej wodzie. Bułkę musiał mu piekarz prosto z pieca pakować w sterylizowany papier który otrzymywał do tego celu od Miecznikowa. Podobnie było z innymi pokarmami. W restauracjach paryskich znana już była wszystkim postać słabego, brodatego staruszka. Podawano mu zawsze do stołu lampkę spirytusową: przewodzący on bowiem, jak w pracowni bakteriologicznej, każdy pokarm przed spożyciem go, przez ogień.

Teoria Miecznikowa nie jest dziś jeszcze dostatecznie ugruntowana. Wielu badaczy sądzi, że gdzieś indziej szukać trzeba przyczyny starzenia się. Niemniej jednak szkodliwy, trujący wpływ miliardowej rzeszy mikroorganizmów żyjących w naszym przewodzie pokarmowym, nie jest dla naszego zdrowia obojętny. Dlatego badania Miecznikowa i jego rady posiadają pierwszorzędną wartość praktyczną dla każdego człowieka.

Wszystko dla piękności

Wakacje, urlop, odpoczynek, radość i swoboda są już daleko poza nami. Trzeba skupić cały zapas energii, by ułożyć sobie życie w sposób najbardziej odpowiadający wymaganiom piękności i zdrowia.

Cóż łatwiejszego! Najprościej byłoby oczywiście wyszukać sobie jeszcze jakiś urlop czy i odpowiedni na tę porę zakątek i odpoczywać znów. Lecz niestety, tak się dzieje, że wszystko to co wydaje się nam najprostszym i najłatwiejszym rzadko jest właśnie tym co jest potrzebne dla zdrowia i piękności.

Bo o cóż chodzi! Przecież najmilej jest bezpiecznie wyligiwać się długo, jak najdłużej co rano w ciepłym miękkim łóżku. Przyjemnie jest do biura lub za sprawunkami nie chodzić pieszo, a wozić swoją osobę chociażby tramwajem. Przyjemnie jest mózdz jadać tylko to na co mamy apetyt i co lubimy. Przyjemnie jest jeśli się nie ma obowiązków stałych wypoczywać po każdym obiedzie. Kłaść się spać bez koniecznego troszczenia się o oczyszczenie swej twarzy. I najprzyjemniej jest wysiadywać przez kilka godzin codziennie w cukielni, kinie lub teatrze. To wszystko co lubimy i co nas ręci.

Lecz właśnie tych to wszystkich rozkoszy w imię piękności i zdrowia musimy wystrzegać się jak ognia!

Prawda, że pani latem wyglądała ślicznie w opaleniznie, że kąpiel plaża, wieś i lasy sprawiły cudowne zmiany w wyglądzie pani. Lecz nie trzeba się łudzić, że dobry wpływ letnich wypoczynkowych miesięcy pozwolą nam na dalszą beczynność. Ten krótki okres wypoczynku nie może spłacić naszemu organizmowi długu zaciąganego przez cały rok.

Zacznijmy więc walkę! Zacznijmy i prowadźmy każdego dnia tę walkę przeciwko lenistwu, starości i otyłości!

A więc już jutro rano należy rażno zeskoczyć z łóżka by spokojnie przez pół godziny przerobić konieczne ćwiczenia gimnastyczne. Już od jutra rano należy wzgardzić wszelkimi taksówkami, tramwajami, a tylko własnych nóg lub roweru użyć jako środka lokomocji. To właśnie jutro. A dziś... Od dzisiejszej kolacji należy już chliczać swe porcje, by nie podnosić się od stołu z nieprzyjemnym i jakże szkodliwym dla zdrowia uczuciem nadmiernej sytości. Już dziś wieczór należy dokładnie umyć twarz, by oswobodzić naskórek od nieczystości, wymasować twarz dobrym tłustym kremem, a potem zetrzeć go by twarz była sucha i

czysta. To już dzisiejszego wieczoru należy okno przed spaniem szeroko otworzyć, by wpuścić do pokoju pęd świeżego powietrza, tak potrzebnego dla płuc i dla pięknej cery.

A w tej chwili należy natychmiast spisać te dobre rady na kartce czystego papieru, który przyczepiony na widocznym miejscu w pokoju zwróci na siebie każdego ranka uwagę pięknej pani.

nomadka do ust i róże

UNIVERSITÉ DE BEAUTE

CÉDIB

PARIS

— niedoścignione!

Skromne sukienki spacerowe

Kłopoty pani domu

Czyszczenie okien

Okna to oczy mieszkania, musi się je zatem utrzymywać w należytej czystości, a do prowadzenia ich do odpowiedniego stanu jest czasem połączone z dużym niebezpieczeństwem.

Szczególnie jest to ciężka praca w starych domach, gdzie okna po największej części otwierają się na zewnątrz. Obecnie, ponieważ w nowych domach okna otwierają się do wnętrza, praca jest znacznie ułatwiona. Pierwszym wskazaniem przy czyszczeniu okien będzie zaopatrzyć się w odpowiedni pas ratunkowy i upewnić się, czy hak lub krzyż okienny do którego przymocowany jest pas, jest odpowiednio silny. Bardzo praktycznym i nienastęrczącym żadnego niebezpieczeństwa jest używanie szczotek do czyszczenia okien z wygiętymi rączkami. Pozwalają one stać na ziemi i wykonywać pracę. Nie trzeba zatem w celu oczyszczenia górnych skrzydeł okien stawać na parapecie i wychylać się.

Nie należy nigdy myć szyb w rażącym świetle słońca na mokro, gdyż powstaje na szkle błękitnawy połysk. Najpierw zawsze usunąć plamy, najlepiej do tego służy spirytus kamforowy.

Czyszczenie szyb należy skutecznie, zmywając je wodą do której dodano nieco spirytusu lub amoniaku wycierać papierem z gazety, a po tym często chuchając nadać połysk kawałkiem irchu.

Gdańsk

NABOŻEŃSTWA POLSKIE W NIEDZIELĘ 17 BM.

W kościele Chrystusa Króla w Gdańsku: O godz. 8,30 cicha msza św., o godz. 10 suma z kazaniem, o godz. 15,30 różaniec.

W bazylice św. Mikołaja w Gdańsku: O godz. 11,30 msza św. i kazanie.

W kościele św. Stanisława we Wrzeszczu: O godz. 8 cicha msza św., o godz. 10 suma z kazaniem, o godz. 15,30 różaniec.

W kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej w Nowym Porcie: O godz. 10 suma z kazaniem, o godz. 15 różaniec.

W katedrze w Oliwie: O godz. 11,30 msza św. i kazanie.

W kościele parafialnym w Sopotach: O godz. 11,30 msza św. i kazanie.

DYŻUR LEKARZY I APTEK.

Dyżur nocny lekarzy w Gdańsku, Wrzeszczu i Sopotach. Pełnią dyżur w Gdańsku dnia 16 bm. dr. Funkowa, Kohlenmarkt 13, tel. 28609 i dr. Kielinger, Langer Markt 39, tel. 24150; dnia 17 bm. dr. van de Kamp, Holzmarkt 15, tel. 22382 i dr. Steinhoff, stacja sanitarna Stockturm, tel. 24378; we Wrzeszczu dnia 16 bm. dr. Unrau, Adolf Hitlerstrasse 30, tel. 42419; dnia 17 bm. dr. Dackau, Adolf Hitlerstrasse 45, tel. 41959; w Sopotach dnia 16 bm. dr. Kerb, Seestrass 33, tel. 51935; dnia 17 bm. dr. Hoffmann-Berling, Eichendorffstrasse 3, tel. 52034.

DYŻUR LEKARZY W NIEDZIELĘ, 17 BM.

W Gdańsku: Dr. Frumkin, Holzmarkt 9, tel. 26436; dr. Wiebe, Karthäuserstrasse 36, tel. 23027 (akuszer).

We Wrzeszczu: Dr. Wagner-Manslau, Adolf Hitlerstrasse 51, tel. 42292 (akuszer); prof. dr. van der Reis, Adolf Hitlerstrasse 104, tel. 41190.

W Oliwie: Dr. Steinówna, Adolf Hitlerstrasse 515, tel. 45101.

W Nowym Porcie: Dr. Wobbe, Sasperstrasse 10, tel. 35132 (akuszer).

DYŻUR NOCNY I NIEDZIELNY APTEK OD 16 DO 23 BM.

W Gdańsku: Apotheke zur Altstadt, Holzmarkt 1; Marien-Apotheke, Heilige Geistgasse 25; Adler-Apotheke, IV Damm 4; Henderwerks-Apotheke, Melzergasse 9.

We Wrzeszczu: Hansa-Apotheke, Adolf Hitlerstrasse 47; Gedania-Apotheke, Neuschottland 16-17.

W Oliwie: Adler-Apotheke, Am Schlossgarten 12.

W Nowym Porcie: Apotheke zum schwarzen Adler, Olivaerstrasse 80.

W Siedlicach: Kronen-Apotheke, Karthäuserstrasse 106 (w niedzielę od godz. 14 do 20 nieczynna).

W Oruni: Stern-Apotheke, Stadtgebiet 7.

W Siennej Hucie: Heidwsee - Apotheke, Amselweg 1.

Z miasta i okolicy

— Zderzenie tramwaju z rowerzystą. Wczoraj rano zderzył się na ulicy Langgasse tramwaj linii nr. 3 z rowerzystą, który na szczęście nie doznał poważniejszych obrażeń ciała. Natomiast rower został znacznie uszkodzony.

— Samochód ciężarowy zerwał maszt od przew. dów elektrycznych. Onegdaj w po-

tużnie uderzył jadący w dość szybkim tempie samochód meblowy firmy Phoenix przy Bramie Oliwskiej maszt przewodów elektrycznych, który zламаł się i zwałił na bruk. Z osób nikt nie poniósł szwanku. Samochód nie został również poważnie uszkodzony, jedynie uległy rozbiiciu w nim szyby.

— Powtórny zbiór malin. W ogrodzie p. Wilhelma Schmidta w Peterhagen obrodziły się powtórnie w tym roku maliny, do czego przyczyniła się tegoroczna pogoda jesienna. P. Schmidt zebrał w tych dniach 3 funty malin.

— Pożar w fabryce mebli firmy Scheffler. Onegdaj popołudniu wybuchł pożar w szopie z drzewem fabryki mebli firmy Scheffler przy ul. Holzraum 3/4. Plomienie ogarnęły około 160 mtr. szos. desek. W kilku sąsiednich domach pękły skutkiem gorąca szyby. Zaalarmowana straż pożarna ogień ugasiła po dłuższej akcji. Jak słychać pożar spowodowany został podobno przez dzieci, bawiące się zapalnikami.

— Z urzędu stanu cywilnego w Gdańsku. Zmarli: inwalida Albert Strubig, 80 l., inwalida Franciszek Soletzki, 62 l., inw. Oskar Horn, 79 l., inwalida August Bastian, 75 l., mężatka Klara Thun z domu Hillner, 42 l., prasowaczka Anna Kinder, 49 l., mężatka Edyta Schoch z domu Kass, 24 l., córka robotnika Leona Easa, 9 l., nieśl. córka, 2 dni.

— Z urzędu stanu cywilnego w Oruni. Zmarli: wdowa Joanna Wadrowitz z domu

Radca Senatu W. M. dr. Boettcher udaje się do Warszawy

Tematem rozmów będzie sprawa uprawnień Polaków w Gdańsku

Kierownik wydziału dla spraw zagr. Senatu gdańskiego dr. Boettcher udaje się w najbliższych dniach do Warszawy, aby omówić z kompetentnymi czynnikami polskimi zagadnienia, zwią-

Rewizja u ks. prob. Wieckiego

Policja zabrała paczkę gazet polskich

W ub. środę między godz. 12 i 13 po licy gdańska w składzie 3 urzędników przeprowadziła rewizję w mieszkaniu ks. prob. Wieckiego w probostwie w Wodzisławiu (Wotzlaff) w powiecie Gdańskie Niziny. Rewizja miała na celu wyszukanie korespondencji z partią centrową i gazet zagranicznych.

Ks. prob. Wiecki zaprotestował prze-

Lenk, 78 l., kowal Franciszek Patzuda, 40 l., robotnik Gustaw Thal, 73 l., zwrotniczy kolejowy Jan Lemke, 55 l., syn właściciela Wiktor Potrykusa, miesiąc i 18 dni.

— Kronika policyjna z 15 bm. Przytrzymało 17 osób, z tych 7 za opilstwo, 4 za wykroczenie paszportowe, 2 za oszustwo, 2 za zbędnictwo, 1 za przestępstwo obyczajowe, 1 z innych przyczyn.

— Znalezione: otówek, dziecięca torebkę ręczną, 2 księgi kontowe, tutkę z kolnierzykami męskimi, obrączkę ślubną z inicj. P. H. 1901, 2 ręczniki i klucz, ciemnobrunatną sućkę owczarską, czerwoną sakiewkę do pieniędzy, 4 klucze na kółeczku, tablicę rejestracyjną D. Z. 4295 od motocyklu.

— Zgubiono: roczny bilet tramwajowy, wystawiony dla zakładu dla niewidomych, srebrny zegarek kieszonkowy, kilka dokumentów na nazwisko: Neitzel.

W rewizji oświadczając, że nie ma nic wspólnego z partią centrową, że jest Polakiem i przy ostatnich wyborach był trzecim kandydatem na liście polskiej. Protest ks. prob. Wieckiego nie odniósł jednak żadnego skutku.

Przeprowadzając rewizję urzędnicy policji zabrali paczkę gazet polskich, jak „Piełgrzymka“, „Słowo Pomorskie“ i „Gwiazdę Morza“, „Gazetę Gdańską“; po długim namyśle jako dziennik „nie zagraniczny“ pozostawiono.

Poza tym zrewidowano również korespondencję ks. prob. Wieckiego z Gminą Polską Związku Polaków itd. i to mimo, że ks. prob. Wiecki zapytał się czy są upoważnieni do zrewidowania tej korespondencji.

Po przeprowadzonej rewizji poprosił ks. prob. Wiecki urzędników o pokwitowanie zabranych gazet. Urzędnicy odmówili jednak wydania takiego pokwitowania.

Jak słychać, odbyły się podobne rewizje w tym samym czasie u różnych księży proboszczów, którzy są członkami partii centrowej.

W jakim celu przeprowadzono rewizję właśnie u ks. prob. Wieckiego, który jest znanym wszystkim na Ziemi Gdańskiej Polakiem, niewiadom.

Bokser Józef Choma jedzie do Ameryki

Jak donosi jeden z dzienników warszawskich, znany bokser polski wagi ciężkiej Józef Choma, były zawodnik KS. Gedania, a ostatnio Strzelca w Gdyni, zawarł kontrakt ze znanym menadżerem amerykańskim Cienchem. Choma zobowiązał się podobno do rozegrania kilku walk z zawodnikami Unii Amerykańskiej, za co otrzyma minimum 6 tysięcy dolarów w ciągu pierwszego roku.

Omówienie warunków nastąpiło — jak donosi dalej wspomniany dziennik — w czasie ostatniego wyjazdu Chomy na ms „Batorym“ do Nowego Jorku. Choma opuści definitywnie sport amatorski po upływie miesiąca z chwilą, gdy kontrakt się uprawomocni i przejdzie do zawodstwa.

Uwzględniona apelacja młodocianego przestępcy

Sąd dla nieletnich w Gdańsku skazał swego czasu pewnego 14-letniego ucznia szkolnego za przestępstwo obyczajowe na rok więzienia. Od wyroku tego odwołał się oskarżony do wyższej instancji. W tych dniach stał chłopiec przed pierwszą wzmocnioną izbą karną sądu okręgowego w Gdańsku. Rozprawa wykazała, że oskarżony popadł w przestępstwo nie ze swojej winy, wobec czego sąd uwolnił go od kary więzienia, wyrażając mu ostrzeżenie i zarządzając nad nim nadzór ochronny.

Rekin w oknie wystawowym

Przed kilku dniami donosiliśmy o przywiezieniu do Gdyni przez trawlera „Adam“ pięciu rekina. Jeden z tych rekina, długości 2 mtr. wystawiony został w oknie wystawowym handlu ryb firmy Kunde przy ulicy Kunde. Jak wiadomo, rekiny te wyciągnięto w jednym holu tj. w jednorazowej sieci ciągnionej. Uwijały się one w morzu za śledziami.

Ze sportu

JESIENNE MISTRZOSTWA LEKKOATLETYCZNE K. S. „GEDANIA“.

Wydział lekkoatletyczny K. S. „Gedania“ zamyka swój bogaty tegoroczny sezon jesiennymi mistrzostwami klubowymi. Odbędzie się one jutro w niedzielę, 17 bm. na boisku Polskiej Rady Sportowej we Wrzeszczu (Heeresanger 11a). Jedną z konkurencji, a mianowicie bieg na 5000 m. odbędzie się już w sobotę o godz. 16,30. Pozostałe zaś konkurencje przeprowadzone zostaną w niedzielę, począwszy od godz. 14-tej.

Zaznaczamy, że we wspomnianych mistrzostwach mogą także brać udział członkowie innych wydziałów K. S. Gedania (w konkurencji), oraz chętni sportowcy niezorganizowani w Klubie Gedania (udział poza konkurencją). Uczestnicy winni się stawić w obu dniach pół godz. przed rozpoczęciem zawodów.

25-lecie rozpoczęcia budowy linii kolejowej Wrzeszcz — Stara Piła

W tych dniach mija 25 lat od chwili rozpoczęcia budowy linii kolejowej Wrzeszcz — Stara Piła w pow. kartuskim. Linią tą skrócone zostało znaczne połączenie między Gdańskiem a Kartuzami, które prowadziło wówczas jedynie przez Pruszcz. Przez budowę nowej linii otrzymały połączenie kolejowe Brentowo, Kielpin, Kokoski i Leżno.

Budowa nowej linii trwała prawie trzy lata, gdyż musiano przekopać dla nowego toru kilka wyżyn, wybudować kilka mostów i wiaduktów oraz wykonać nasypy.

Po wojnie światowej linia kolejowa

zane z uprawnieniami Polaków w Gdańsku.

Rozmowy mają rozpocząć się dnia 20 bm.

Wrzeszcz — Stara Piła przecięta została granicą i od Kokoszek rozpoczyna się teren polski. Celem stworzenia bezpośredniego połączenia między Kartuzami a Gdynią, pobudował Rząd Polski od Leżna nową linię do Gdyni.

W związku z budową linii Wrzeszcz — Stara Piła rozbudowano dworzec we Wrzeszczu, a mianowicie dworzec towarowy i utworzono szereg nowych przejazdów. Rozpoczęto również przebudowę dworca osobowego, którą przerwano jednak z powodu wybuchu wojny światowej.

Spuszczenie na wody nowych statków

Wczoraj spuszczone zostały na wody budowane w Stoczni Gdańskiej statki motorowy, zamówiony przez francuską spółkę Compagnie de Navigation Mixte w Marsylii. Nowy statek zaopatrzony jest w silnik Diesla o 4000 Km. i ma wyciągać 16 węzłów na godzinę. Wyporność wynosić będzie 3500 ton. Zbudowany w Stoczni Gdańskiej statek kursować będzie na linii Marsylia — Algier i służyć będzie do przewozu pasażerów i latwo psujących się środków żywności-

wych. Chrzest nowego statku na nazwisko „Djebel Nador“ odbędzie się dzisiaj przed południem o godz. 10.

Dzisiaj też, w południe o godz. 12 w stoczni Schichaua nastąpi spuszczenie na wody zamawionego i wykonanego na rachunek izby przemysłowo-handlowej w Królewcu lodołamacza „Ostpreussen“. Chrztu tego statku dokona prezydent królewieckiej izby przemysłowo-handlowej Deichgraber.

Awaria statku niemieckiego w drodze do Gdańska

Jak donosi prasa niemiecka z Amsterdamu, zderzył się w pobliżu wybrzeża holenderskiego motorowiec niemiecki „Duisburg“, będący w drodze z Duisburga do Gdańska, z motorowcem nie-

mieckim „Malkah“, zdążającym do Hamburga. Oba statki zostały tak poważnie uszkodzone, że musiały zawrócić z drogi celem przeprowadzenia naprawy.

Zmniejszenie się liczby osób pobierających zasiłki

Onegdaj po południu odbyło się w sali posiedzeń rady miejskiej posiedzenie głównej komisji miejskiego urzędu opieki społecznej. Przewodniczący miejskiego urzędu opieki społecznej wygłosił sprawozdanie o czynności tego urzędu, z którego wynika, że w dniu 31 sierpnia rb. liczba osób, pobierających zasiłki wynosiła 8.560, co w porównaniu ze stanem w dniu 31 lipca rb. (8.895) zmniejszyło się o przeszło 300 osób. Z pośród pobierających zasiłek było 8.322 obywateli gdańskich i 238 obywateli innych państw. Ogólny wydatek na ten cel wy-

nosiły 281.999,43 guld., a więc o 40.000 guld. mniej jak w lipcu r. ub., kiedy wynosiły 322.597,54 guld.

W ubiegłym miesiącu pobierało zasiłek według dotychczasowych obliczeń 8.400 osób, a ogólny wydatek na ten cel wynosił 290.085 guld.

Po wygłoszeniu powyższego sprawozdania omówił dr. Doerner przepisy dotyczące udzielenia zasiłków na komornie rodzinom z licznymi dziećmi, podkreślając, że wchodzi w rachubę jedynie rodziny z czworgiem dziećmi poniżej lat 16.

PRZEŁADUNEK KOLEJOWY W PORTACH POLSKICH

w dniu 14 października 1937 r.

Eksport

Ładunek	Gdańsk ton	Gdynia ton
Węgiel	9697	20181
Zboże	464	30
Cukier	—	185
Drzewo	3100	256
Zelazc	—	635
Najta i t. p.	315	360
Drobniactwo	2607	1048
Różne	—	—

Import

Ładunek	Gdańsk ton	Gdynia ton
Ruda	7878	1870
Złoto	—	1555
Nawozy szt.	—	60
Ryż	—	525
Bawełna	—	20
Żelazo	—	—
Drobniactwo	547	1387

STAN WODY W WISLE

Miejscowość	Woda średnia	Stan wody dnia	
		18. X.	14. X.
Kraków	-1.84	-2.82	-2.79
Zawichost	1.47	1.22	1.20
Warszawa	1.62	0.78	0.78
Łódź	1.27	0.29	0.30

	Woda średnia	Stan wody dnia	
		14. X.	15. X.
Toruń	1.37	0.07	0.07
Bardonia	1.87	0.12	0.10
Chełmno	2.28	0.04	0.04
Grudziądz	1.44	0.13	0.12
Żurawik	1.85	0.28	0.27
Łódź	0.90	0.51	0.53
Łęczyca	0.82	0.46	0.51
Panitzsch Haupt.	0.60	0.36	0.36
Etulage	2.38	2.20	2.12
Schneeworst	2.51	2.42	2.34

Uwaga! Cyfry bez znaku — oznaczają stan wody powyżej zera, ze znakiem — poniżej zera wodostoku.

PRZEWIDYWANY PRZEBIEG POGODY NA WYBRZEŻU POLSKIM.

W sobotę pochmurno, mglisto, miejscami opady, słabe wiatry południowe i południowo-zachodnie, łagodnie.

W niedzielę bowelne rozjaśnienie.

Walne zgromadzenie PCK. w Gdyni

Zarząd Oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża w Gdyni podaje do wiadomości, że dnia 22 bm. punktualnie o godz. 19,30 odbędzie się — zwyczajne walne zgromadzenie członków Polskiego Czerwonego Krzyża w sali hotelu Centralnego przy ul. Starowiejskiej 1 z następującym porządkiem obrad: zagajenie, wybór prezydium walnego zebrania; odczytanie protokołu z poprzedniego walnego zebrania; preliminarz budżetowy na rok 1938; program pracy na rok 1938; dyskusja; powzięcie uchwały o zatwierdzeniu preliminarza budżetowego i programu prac na rok 1938; zamknięcie.

Indywidualne zaproszenia rozsyłane nie będą. Z uwagi że Polski Czerwony Krzyż jest organizacją powszechną Wyższej Użyteczności Publicznej, Zarząd prosi o jak najliczniejsze wzięcie udziału w walnym zgromadzeniu.

Wśród inowierców Gdynia ma największy procent żydów

Pod względem wyznaniowym ludność stała Gdyni jest jednolita, gdyż rzymsko-katolicy stanowią 96,7 proc., grecko-katolickich 0,3 proc., ewangelików 0,7 proc., prawosławnych 0,4 proc. Mniejszości wyznania 1,8 proc., innych 0,1 proc.

Nie ma jednak wątpliwości, że wśród ludności, czasowo przebywającej w Gdyni, żydów jest znacznie większy odsetek.

Wzmacnianie nasady półwyspu Helskiego

Uzyskany w olbrzymiej masie piasek z dna basenu wewnętrznego portu rybackiego w Wielkiej Wsi, wydobyty przez drogą czerpakową, przywożony jest holownikami do nasady półwyspu Helskiego pod Wielką Wsią i wzdłuż brzegów mierzei wysypywany. Dzięki temu umocniony zostanie wąski pas ziemi w tym miejscu półwyspu Helskiego.

Z zebrania Zw. b. ochotników Armii Polskiej w Oblużu

Przed kilkoma dniami odbyło się zebranie Zw. b. Ochotników Armii Polskiej w Oblużu. Zebranie zajął prezes p. Uzdowski, zapoznając członków z porządkiem obrad. Z kolei prezes zwrócił się z apelem do członków o złożenie w miarę możliwości ofiar na F. O. N. W odpowiedzi na apel zadeklarowali członkowie pp.: Romański Ignacy z 50, Chojnacki Stanisław z 15, Kiedrowski Stefan z 10 Langier Wawrzyniec z 10 i Janowicz Aleksander z 5.

Sumy te częściowo zostały wpłacone i wysłane bezpośrednio na F. O. N.

W dalszym ciągu obrad ustanowiono regulamin kasy samopomocy, na której konto zebrano jednorazowo około 50 zł. Suma ta została ulokowana w P. K. O. Fundusze te są przeznaczone dla członków, którzy znajdują się w bardzo ciężkich warunkach i w razie wypadku śmierci.

Funduszem tym dysponuje specjalna komisja, składająca się z 3 członków, wybranych przez ogół w porozumieniu się z zarządem.

O tytuł motocyklowego mistrza Gdyni walczyć będą w niedzielę na stadionie zawodnicy Gdyni, Gdańska i Bydgoszczy

W niedzielę o godz. 14 na Stadionie Miejskim w Gdyni, na torze żużlowym, odbędą się ciekawe zawody motocyklowe o mistrzostwo miasta.

W walce o ten tytuł zmierzą się zawodnicy Gdyni, (MKZS), Gdańska (KS Gedanla) i Bydgoszczy (MKZS), jak również motocykliści niezrzeszeni, dopuszczeni regulaminowo do startu.

Regulamin biegu motocyklowego o mistrzostwo Gdyni przewiduje minimum 10 okrążeń toru (około 4000 km).

Walka zatem będzie bardzo zacięta i ciekawa. Trudna ta konkurencja daje wszystkim startującym szanse zdobycia zaszczytnego tytułu.

Dla zwycięzców biegów ufundowano szereg cennych nagród. Większość z nich zakupił MKZS Gdynia — organizator imprezy.

Włamanie do sklepu spożywczego

Wczoraj w nocy dokonano niezwykle śmiałego włamania w śródmieściu Gdyni.

Do sklepu spożywczego przy ulicy Mściwoja dostali się ze strony podwórza nieznani złodzieje, którzy skradli

większą ilość wyrobów tytoniowych i towarów kolonialnych, wartości ponad 600 zł. Włamywacze weszli do sklepu po wybiciu kilku szyb w oknach.

O śmiałej tej kradzieży powiadomiono policję.

Wejherowo

— Nocny dyżur pełni apteka Zielona ul. Sobieskiego i apteka pod „Orlem“ pl. Wejhera.

— Dyżur lekarski. W sobotę dr. Janowicz, w niedzielę dr. Janowicz.

— Kino Casino — „Łódź śmierci“.

— Kino Apollo — „Mały marynarz“.

Obywatele!

Ludność miasta Wejherowa spełniła swój obywatelski obowiązek i przez chętną złożenie ofiar w ramach zbiórki na Fundusz Obrony Narodowej wykazała swoją solidarność narodową i wysokie zrozumienie państwowych naszych potrzeb. Wszystkim mieszkańcom miasta składam przede wszystkim serdeczne za to podziękowanie. Dzień 17 października jest wielkim świę-

tem Kaszubskiej Ziemi, a naszego miasta, jako siedziby garnizonu, w szczególności z Wojskiem Narodowym tak ściśle, serdecznie zawarliśmy więzy widząc w niej gwarancję naszej wolności i swobodnego państwowego bytu.

„OBYWATELE!“ Komitet zaprasza Was przede wszystkim na uroczystości w dniu 17 października. Tłumny nasz w tym święcie udział będzie wyrazem radosnych naszych uczuć dla Wojska, dla którego coraz żywiej biją polskich Kaszubów serca.

Niech żyje Polska! — Niech żyje nasza Armia!

Za Komitet Miejski Funduszu Obrony Narodowej
Burmistrz
(—) Bolduan.

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Wejherowa w Wejherowie Ratusz

Wkłady oszczędnościowe
Rachunki czekowe i bieżące
Skup walut obcych
Schówki (safes) za minimalną opłatą

7098

INKASO

Oszczędność złożona w K. K. O. m. Wejherowa jest najkorzystniej oprocentowana i pewna.

TAJEMNICA LOKAT USTAWOWO ZAPEWNIANA.

Program uroczystości wejherowskich w dniach 16 i 17 X. 1937 r.

Sobota, 16 bm. Godz. 20 capstrzyk oddziałów wojskowych; godz. 21 — apel poległych — uroczysta modlitwa.

Niedziela 17 bm. Godzina 7 — uroczysta pobudka w koszarach;

godz. 8 — powitanie dostojników państwowych i gości;

godz. 8 — 9.30 — zbiórka wojska i organizacji na placu przykoszarowym;

godz. 9.45 — przegląd formacji;

godz. 10 — uroczyste nabożeństwo z kazaniem;

godz. 11 poświęcenie sztandaru i broni. Wbijanie gwóźdź i wpisywanie się do księgi pamiątkowej oraz o 11.30 — wręczenie sztandaru;

godz. 11.40 — przysięga;

godz. 11.50 — przekazanie broni;

godz. 12—12.30 przygotowanie do defilady;

godz. 12.30 do 13.30 — defilada;

godz. 13.30—17 — widowisko regionalne na placu przykoszarowym;

godz. 15.30—17 przedstawienia kinowe dla dzieci szkolnych;

godz. 17—18 koncert orkiestry Marynarki Wojennej na Placu Wejhera;

godz. 18 — zabawy taneczne w lokalach zamkniętych.

O godz. 16-tej uroczyste posiedzenie Rady Miejskiej dla nadania Marszałkowi Polski Rydzowi-Śmigłemu obywatelstwa honorowego miasta Wejherowa.

Wstęp na wszystkie uroczystości jest bezpłatny.

Jutro jubileusz Zw. Właśc. Dorożek Samochodowych

Jak już donieśliśmy, w niedzielę 17 bm. odbędzie się obchód 10-lecia Związku Właścicieli Dorożek Samochodowych w Gdyni, połączony z uroczystością poświęcenia sztandaru związku.

Program uroczystości jest następujący: o godz. 9 w niedzielę zbiórka w sali KPW przy ul. Jana z Kolna, o godz. 10 nabożeństwo w kościele NM Panny, po czym zebranie uroczystościowe i obiad w sali KPW. Wieczorem o godz. 19 zabawa towarzyska.

Wystawa art. mal. Z. Cywińskiego

Sekretariat Związku Zaw. Polskich Artystów Plastyków w Gdyni podaje do wiadomości, że w salach „Cafe Bałtyk“ przy ul. 10 Lutego zostanie otwarta w nadchodzącą niedzielę 17 bm. wystawa akwarel art. mal. Zygmunta Cywińskiego.

Gościerzyna

— Jarmark zwierzęcy odbędzie się we wtorek, dnia 19 bm. w Gościerzynie.

— Kilkaset tysięcy dzieci bez szkoły! Czy Cię nie wzrusza los polskiego dziecka? Rzuć drobną ofiarę na budowę szkół!

— Sejmik Oświatowy TCL, Komitet Okręgowy TCL z Gościerzyny podaje do wiadomości, iż w dniu 18 bm. po nabożeństwie różańcowym odbędzie się w auli szkoły powszechnej Nr. 1 Sejmik Oświatowy TCL, na którym referat p. t. „TCL w walce o lepszą przyszłość“ wygłosi dyrektor Towarzystwa ks. dr. Milik z Poznania. Obywatelstwo proszone jest o zainteresowanie się pracą i ideą organizacji, która od lat krzewi zamięłowanie do czytelnictwa — dąży przez oświatę do jaśniejszej przyszłości szerszych mas. Niechaj nikogo nie zabraknie na poniedziałkowym Sejmiku Oświatowym.

— Baczność Powstańcy i Wojacy! W sobotę o godzinie 20 odbędzie się w świetlicy Domu Społecznego miesięczne zebranie miejscowej Placówki Związku Powstańców i Wojaków O. K. VIII. Na porządku obrad sprawozdanie ze „Świecica Wojaka“. Przybycie wszystkich członków konieczne.

Zarząd.

— Zaciąg ochotniczy do Obrony Narodowej przedłużony został do 20 bm.

— Samochód nasjechał na krowę. Dnia 12 bm. w godzinach popoł. na drodze w Liniewie, pod przejeżdżający samochód półciężarowy p. Spicy z Gościerzyny podbiegła krowa jednego z miejscowych rolników i została natychmiast zabita siłą przejeżdżającego samochodu. Winę ponosi pastuch, który w krytycznym momencie pędził niedbale stado bydła.

Podaję do ogólnej wiadomości, iż będę miał w niedzielę

świeże wędliny

po jak najniższych cenach

Skład rzeźnicko-wędliniarski

Jan Janson

Wejherowo, Sobieskiego

Otto Jost

Fabryka beczek i tartak

Wejherowo Tel. 74

Drzewa beczkowe, beczki, kubelki i waniienki dla wszelkich artykułów żywnościowych.

Drzewo opałowe i trociny.

Drzewo opałowe i trociny.

Eleganckie Panie i wytworni Panowie

7006 ubierają się w zakładzie krawieckim

Antoniego Lendziona

mistrza krawieckiego, odznaczonego dyplomami Akademii Kroju i Mód w Poznaniu, Berlinie, Paryżu i Londynie.

Adres: Toruń, ulica Szeroka 17. II. p.

Jak zdobyć majątek?

Z majątkiem jest jak z każdą inną rzeczą: trzeba chcieć, a wszystko można zdobyć. — Mądrze mówi przysłowie: „Dla chętnego, nic trudnego!” a jeszcze lepiej ujmuje to jeden z naszych poetów: Wezyscy by to mogli mieć, żeby ino chcieli chcieć!

Ze swej strony możemy dodać: tysiące możliwości przed każdym chcącym zdobyć majątek i zabezpieczyć byt sobie i rodzinie otwiera los ze szczęśliwej kolektury J. Dzierżanowskiego, Centrala: Warszawa, Nowy Świat 64, Oddział Gniezno, Chrobrego 2 — gdzie zwykle pada wiele wygranych. 7147

Sześć kościołów na sprzedaż

W odległości 25 km od Budapesztu wznosi się węgierskie miasteczko Szentendrea. W mieście tym, liczącym zaledwie 8000 mieszkańców, dominują Serbowie wyznania grecko-katolickiego. W związku z ostatnimi zmianami, dotyczącymi spraw obrządku grecko-kat., znalazło się w Szentendrze 6 świątyni katolickich na sprzedaż. Świątynie te, posiadające znaczny majątek kościelny, będą najprawdopodobniej nabyte przez państwo.

Giełdy

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ z dnia 15 października

Devizy
Belgi 80,25 80,43 80,07; Berlin 212,97 212,11; Gdańsk 100 100,20 99,80; Amsterdam 298,05 293,77 292,33; Kopenhaga 117,60 117,11; Londyn 26,30 26,37 26,23; Nowy Jork czek 5,20 trzy czwarte 5,31 5,28 i pół; Nowy Jork kabel 5,39 7 ósmych 5,31 1 ósma 5,38 5 ósmych; Oslo 132,15 132,48 131,82; Paryż 17,85 18,05 17,65; Praga 18,52 18,57 18,47; Sztokholm 135,60 133,93 135,37; Zurych 121,90 122,20 121,60; Wiedeń 99,20 98,80; Helsinkiors 11 11,59; Montreal 5,30 trzy czwarte 5,28 jedna czwarta; Tel Aviv 26,37 26,23. Tendencja mocniejsza.

Waluty:
Belgi belg. 89,43 89,00; Dolary amer. 5,30 5,27 i pół; Dolary kanad. 5,29 i pół; Floreny hol. 293,77 292,05; Franki franc. 18,05 17,55; Franki szwajc. 122,20 121,40; Funtys ang. 26,3726,21; Guldeny 64 100,20 99,80; Korony czeskie 17,80 16,80; Korony duńskie 117,69 116,85; Korony norw. 135; Korony szwedzkie 135,93; 134,65; Liry włoskie 23,00 22,40; Marki fińskie 11,65 11,20; Marki niem. 135,00 119; Szylingi austr. 98,00 97,00; Marki srebrne 131 126; Tel. Aviv 26,20 25,90.

Akcje
Bank Polski 106,75 107,00; Cukier warsz. 33; Węgiel 24,50 24,75; Lilpop 52,25; Modrzewoj 10,00; Starachowice 31,88; Haberbusch 41,50. Tendencja nieco mocniejsza.

Papiery:
4 i pół proc. wewnętrza 56—56,25; 3 proc. inwe. stycyjna I em. 68,00 seria 81,00; II em. 69,25; seria 82,00; 5 proc. konwersyjna 62; 4 proc. prem. dol. 39; 4 proc. konsolidac. 58,50; 4 i pół proc. Pozn. Z. Kr. seria I 54,25; seria II 54,50; 8 proc. Przem. polsk. 74; 8 proc. Ziem. dol. kupon 70,69 (kurs sprawdzony); 4 i pół proc. Ziem. seria piąta 55,00 55,25; 5 proc. Warszawy 1933 62,00 61,75 62,50 ost. dr.; 5 proc. Kalisza 1933 50,50; 5 proc. Łódź 1933 56,25 56,00; 5 proc. Radomia 1933 47,00. Tendencja dla pożyczek i listów nieco mocniejsza.

POZNAŃSKA GIEŁDA ZBOŻOWA z dnia 15 października 1937 r.

ZBOŻE
Ceny transakcyjne: żyto 40 ton 23,30; owies 100 kg standard 30 ton 21,80, 15 ton 22,25; Ceny orientacyjne: bez zmiany.
Ogólne usposobienie spokojne.
Obroty: żyta 447, pszenicy 182, jęczmienia 7, owsa 60.

Cieężka sytuacja pracowników samorządowych w województwach zachodnich i południowych

Uposażenia pracowników gmin wiejskich na terenie województw południowych i zachodnich są niewspółmiernie niskie w stosunku do wykonywanych funkcji i często nie stwarzają nawet warunków do egzystencji. Pobory sekretarzy gminnych w wysokości 100 zł. miesięcznie, pomocników zaś 40—50 złotych nie są tu rzadkością.

Bardzo często umowy z pracownikami zawierane są warunkowo na okres 3-miesięczny i okresowo przedłużane, wskutek czego pracownicy pozostają stale pod groźbą utraty pracy. Nie są również przestrzegane przepisy o uposażeniu, statuty etatów, stanowisk służbowych nie ustalają niezbędnej dla sprawnego funkcjonowania urzędu gminnego liczby pracowników, sekretarze gminni nie otrzymują mieszkań, opału i światła w naturze, ani równoważnika pieniężnego.

Zarządy i rady gminne, rozumiejąc to niesłychanie trudne położenie materialne

swoich pracowników, w wielu wypadkach pragną im przyjść z pomocą przez podwyższenie uposażenia, lecz z reguły napotykają na sprzeciw władzy nadzorczej, mimo wyraźne istniejące rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 30 grudnia 1924 roku o uposażeniu w samorządzie, zgodnie z art. art. 88 i 100 ustawy samorządowej z 1933 roku.

Pracownicy samorządu terytorialnego, w trosce o utrzymanie należytego poziomu pracy w samorządzie, domagają się w uchwałach Związku Pracowników Samorządu Terytorialnego R. P. ustalenia plac, które odpowiadałyby warunkom pracy samorządowej i zabezpieczyły minimum egzystencji, przy zaspakajaniu potrzeb kulturalnych. Stan istniejący obecnie może tylko pociągnąć za sobą spauperyzowanie pracowników samorządowych, a co za tym idzie napływ do pracy w samorządzie nieodpowiedzialnego elementu.

Prezes koncertu Philipsa w Warszawie

Dnia 18 bm. zawita do Warszawy wybitny przedstawiciel sfer przemysłowych Holandii dr. Antoni Philips, twórca i prezes koncertu Philipsa i Prezes Rady Nadzorczej Polskich Zakładów Philips S. A. oraz Inż. P. S. Otten, generalny dyrektor koncertu. 7107

Dr. Antoni Philips i Inż. P. S. Otten wezmą udział w uroczystości poświęcenia nowej fabryki radiodbiorników Polskich Zakładów Philips S. A., która odbędzie się w dniu 19 b. m. w obecności przedstawicieli władz państwowych.

Czy już kupiłeś LOS

w kolekturze

7120

Pawła Billerta

Toruń, Szeroka 26

Grudziądz, Mościckiego 7

gdyż tam w 40 Loterii

znów padną większe wygrane.

Ciągnięcie od 21—26-go października 1937 r.

O dwóch sławnych uczonych przez radio

Ogromny, wciąż zmienny świat zawsze przykuwał do siebie uwagę człowieka. Lecz długo tylko go dziwił i budził w nim lęk. Bardzo powoli rozpoczynało się badanie zjawisk przyrody. Do tych, którzy pomogli człowiekowi zrozumieć wielkie wydarzenia w świecie przyrody należeli Kopernik, Kepler, Galileusz, Newton, Laplace i inni. Oni to wytłumaczyli prawa mechanizmu, który nazywamy układem słonecznym. Dzisiaj już rozumiemy w jaki sposób poruszają się bryły materii, czym w swoim ruchu rządzi się ciała niebieskie i ziemskie. W dniu 18 października o godz. 17 dr. Dobiesław Doborzyński wygłosi odczyt na ten temat p. t. „Galileusz i Newton”.

O GODZ. 22,15 A NIE O 21,06 TRANSMITOWANE BĘDĄ KONCERTY Z PARYŻA.

Koncert z udziałem Jana Kiepury, który odbędzie się w Paryżu w sobotę dn. 16 bm. transmitować będą wszystkie stacje polskie począwszy od godz. 22,15. W czasie transmisji tego koncertu w godzinach wieczornych Warszawa II nie będzie czynna.

Zaznaczyć należy, że koncert z udziałem Jana Kiepury transmituje również centralna rozgłośnia francuska Radio-Paris.

KTO ZE 156 TYSIĘCY RADIOSŁUCHACZY ZDOBYŁ NAGRODĘ WIELKIEGO KONKURSU RADIOWEGO. UWAGA! W NIEDZIELĘ O GODZ. 16,05.

Dnia 14 br. w godzinach południowych odbyło się posiedzenie Jury „Wielkiego Letniego Konkursu Polskiego Radia”. W Jury które obradowało pod przewodnictwem mjr. Jana Sliwowskiego, wiceprezesa Rady Głównej Wychowania Obywatelskiego Zw. Rezerwistów, wzięli udział przedstawiciele Polskiego Radia, Społecznego Komitetu Radiofonizacji Kraju, oraz delegaci przedsiębiorstw, które ofiarowały główne nagrody na konkurs. Przy stole obrad Jury zgromadzone 146.700 odpowiedzi konkursowych. Same kartki pocztowe ułożone jedna na drugiej utworzyłyby kolumnę w wysokości 10 piętra.

Wyniki Sądu Konkursowego podane zostaną do wiadomości wszystkich zainteresowanych w specjalnej audycji radiowej w niedzielę dn. 17 bm. między godz. 16,05 do 16,25.

Programy radiowe

Sobota, dnia 16 października PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6,15 Pieśń „Kiedy rano wstają zorze”. 6,30 Gimnastyka. 6,40 Muzyka (płyty). 7,00 Dziennik poranny. 7,15 Muzyka (płyty). 8,00 Audycja dla szkół. 8,10—11,15 Przerwa. 11,15 Audycja dla szkół „Śpiewajmy piosenki” — audycję prowadzi prof. Mayzner. 11,40 Gra Yehudi Menuhin (płyty). 11,57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03 Audycja południowa. 15,00—15,30 Przerwa (patrz programy lokalne). 15,30 Wiadomości gospodarcze. 15,45 Teatr Wyobraźni dla dzieci: słuchowisko p. t. „W pustyni i puszcy”, zradiofonizowane wg. Henryka Sienkiewicza przez Amę i Witolda Dederków. 16,15 Koncert Orkiestry Mandolinistów „Halka” z Rozdzienia-Szopienie pod dyr. Kazimierza Bończa-Tomaszewskiego (z Katowic). 16,50 Pogadanka aktualna. 17,00 „Niemodne sylwetki krakowskie” — felieton — wygłosi Stanisław Brantowski (z Krakowa). 17,15 „Od Aten do Bayreuth” — (mikawki z dzieł opery). I. Męlawie w oprac. prof. U. P. dr. Lucyna Kamińska (z Poznania). 17,50 Nasz program. 18,00 Wiadomości sportowe. 18,10 Pogadanka społeczna. 18,15 Idylle (płyty) 18,30 Program na jutro. 18,35 Audycja dla wsi. 19,00 Audycja dla Polaków za granicą: a) Snują się nitki babiego lata (recytacje i piosenki dla dzieci), b) „Polésie” — audycja muz.-słowna w opracowaniu Zenona Skierskiego. 19,50 Tańce i pieśni Adama Wrońskiego. 20,15 Dziennik wieczorny. 21,00 Koncert z udziałem Kiepury. Protektorat nad koncertem objął ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Paryżu Juliusz Łukasiewicz. Transmisja z Paryża. W przerwie: „Transmisja z własnego mieszkania”. 22,50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Przegląd prasy i komunikat meteorologiczny. 23,00 Patrz programy lokalne.

ROZGŁOSZNA POMORSKA

11,40 Gra Yehudi Menuhin (płyty z W-wy). 13,00 Dla każdego coś ładnego — płyty. W przerwie o godzinie 14,00 Wiadomości z Pomorza. 18,10 Program na jutro. 18,15 Koncert żywczy, radiosluchacz ma głos. 18,55 Wiadomości sportowe z Pomorza. 23,00 Tańce i piosenki — płyty.

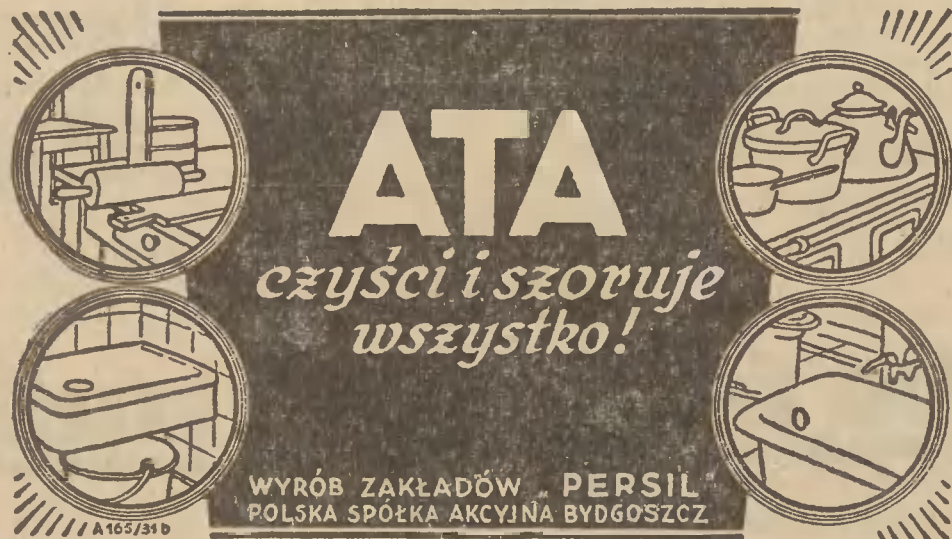
Niedziela, 17 października

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

8,00 Sygnał czasu i pieśń „Najświętsza Panno”. 8,05 Dziennik poranny. 8,15 Audycja dla wsi. 9,00 Muzyka polska (płyty). 9,50 Regionalna transmisja z Wejherowa: „Kaszubi dla armii”. Sprawozdawca Józef Wysocki (przez Toruń). a) Reportaż wstępny. b) Nabożeństwo. Mszę św. celebrować będzie i kazanie wygłosi ksiądz biskup polowy W. P. Józef Gawlina. Podczas nabożeństwa połączone chóry wejherowski z tow. Orkiestry Marynarki Wojennej wykonają: „Szczęśliwa” (z Wilna). Wraczenie sztandaru i broni Batalionowi Morskiemu w Wejherowie. d) „Jak pracuje wieś kaszubska”. 11,57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03 Poranek symfoniczny w wykonaniu Łódzkiej Orkiestry Filharmonicznej pod dyr. Teodora Rydera z udziałem Artura Balsama — fortepian (z Łodzi). 13,00 Przegląd kulturalny. 13,10 „Salon i ulica” — fragment satyryczny Józefa Dzierżkowskiego (recytacja prozy), czyta Józef Machalski. Wstęp wygłosi Marian Jedrzejewski (ze Lwowa). 13,30 Muzyka obładowa. Wykonawcy: Orkiestra Wileńska pod dyr. Władysława Szczepańskiego (z Wilna). 14,45 Audycja dla wsi. 15,45 „Wszystkiego po trochu” — audycja dla dzieci. 16,05 Rozstrzygnięcie Wielkiego Konkursu Letniego P. R. 16,25 Polska Kapela Ludowa pod dyr. Feliksa Dzierżanowskiego. 17,10 „Anielicia i życie” — powieść mówiona Heleny Boguszewskiej. 17,30 Audycja w 88-mą rocznicę Fryderyka Chopina: a) Transmisja z Żelazowej Woli. Popularne piosenki mazowieckie w wykonaniu zespołu ludowego. (Transmisja do Ameryki). b) Transmisja z Muzeum Narodowego w Warszawie. Na fortepianie Fryderyka Chopina gra Henryk Sztompka. (Transmisja do Ameryki, dla N. E. C. i do Niemiec). c) „Byłem u ciebie w te dni Frydryku!” — z tekstem Cypriana Norwida, ułożyła Maria Leszczyńska. Reżyseria Wacława Radulskiego (z Krakowa). 18,30 Koncert solistów. 19,25 Chwila Biura Studiów. 19,35 I audycja z cyklu „Słynni wirtuozi” (płyty). 20,35 Program na jutro. 20,40 Przegląd polityczny. 20,50 Dziennik wieczorny. 21,00 Wiadomości sportowe ze wszystkich Rozgłośni P. R. 21,15 „Hanusia i Pohulanki” sielanka wg. Michała Suchorowskiego w oprac. Henryka Cepnika. Oprac. muzyczne Czesława Halckiego (ze Lwowa). 22,00 Arnie z polskich oper w wykonaniu Irony Cywińskiej. Przy fortep. Ignacy Rosenbaum. 22,30 Ludomir Różycki: Sonata woloncelowa op. 10. Wykonawcy: Kompozytor — fortepian, Tadeusz Lifan — woloncelo. 22,50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, komunikat meteorologiczny. 23,00 Patrz programy lokalne.

ROZGŁOSZNA POMORSKA

8,30 Od wsi do miasta. „Pokaz Przysposobienia Rolniczego” reportaż w opracowaniu inż. Andrzeja Miksiewicza, ilustrowany muzyką i śpiewem zespołu Kompozytorów Rolniczego. 9,00 Z utworów kompozytorów francuskich — płyty. 13,00 „Przebieg Teatralny” — omówił dr. Jan Piechocki (ze studia w Bydgoszczy). 15,45 Utwory salonowe w wykonaniu zespołu studia bydgoskiego. 19,35 Koncert kameralny. Transmisja z sali Konserwatorium Pomorskiego Tow. Muzycznego. 20,30 Program na jutro. 20,55 Wiadomości sportowe z Pomorza. 23,00 Muzyka taneczna w wykonaniu zespołu Mirosława Huzarskiego — Transmisja z kawiarni „Dwór Artusa”.

ATA
czyści i szoruje
wszystko!

WYRÓB ZAKŁADÓW PERSIL
POLSKA SPÓŁKA AKCYJNA BYDGOSZCZ

Zlecenie Nr. 1108/IX.

PRZETARG PUBLICZNY

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu rozpisuje przetarg nieograniczony na wykonanie instalacji elektrycznej na stacji Toruń-Miasto.

Słpe kosztorysy i informacje otrzymać można w Wydziale Mechanicznym D. O. K. P. w Toruniu, pokój 304, względnie pocztą za opłatą 5 zł.

Otwarcie ofert, przy którym mogą być oferenci, nastąpi dnia 3 listopada br. o godz. 12 w gmachu D. O. K. P. Toruń.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych
w Toruniu.

Rok zał. 1920 **DYNAMO** Rok zał. 1920

Warsztat Elektromechaniczny
Przedzamcze 4 **Toruń** Przedzamcze 4
właśc. E. FEDER

przoduje w wykonaniu wszelkich prac
w zakresie elektrotechniki. Moja 32 letnia
praktyka daje pełną gwarancję solidnej
i fachowej pracy. Ceny przystępne

Bitwa polska i chrześcijańska!

7072

7119

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

posiada na dogodnych warunkach na sprzedaż:

1. Kilka parcel budowlanych w Gdyni, Kamienna - Góra (bezpośrednio przy Donu Zdrojowym) wyk. hip. L. 49 o pow. od 636 do 810 m².
2. Nieruchomość w Chylonii przy szosie do Wejherowa, wyk. hip. L. 250, składająca się z parceli o powierzchni 809 m² i budynku mieszkalnego jednopiętrowego o kubaturze 1544 m³.
3. Nieruchomość w Wejherowie przy ul. Prez. Wilsona wyk. hip. L. 745, składająca się z placu o powierzchni 1670 m² i domu mieszkalnego parterowego z poddaszem o kub. 584,90 m³, oficyny o kub. 125,50 m³ oraz stodoły o kub. 211 m³.
4. Nieruchomość w Chojnicach przy ul. Żwirki i Wigury nr. 9, wyk. hip. L. 1664, składająca się z parceli o powierzchni 506 m², budynku mieszkalnego frontowego o kubaturze 1769,40 m³ i oficyny o kubaturze 604,80 m³.

Oferty przyjmuje i bliższych informacji udziela
Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Gdyni.

7144

W Wejherowie polecamy:

OTWARCIE SEZONU JESIENNO-ZIMOWEGO W NAJWIĘKSZYM DOMU TOWAROWYM WEJHEROWA

Jan Gumiński

PLAC WEJHERA NR. 1, TELEFON 213

Wszystkie moje działy zostały na nowy sezon bogato zaopatrzone w doborowe towary o niespotykanym wyborze

Ceny bardzo niskie przystosowane do obecnych warunków!

POLECAM:

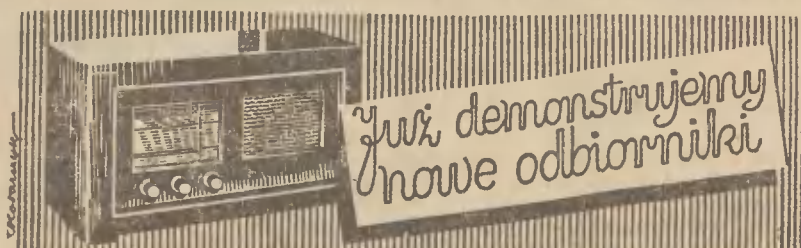
Materiały jedwabne i wełniane, Materiały męskie i dodatki krawieckie, — Materiały bawełniane i lniane - stołowa, Bielizna damska i dziecięca - rękawiczki - pończochy, torebki damskie, swetry, pulowery męskie, trykotaż, — Artykuły męskie, parasole, galanteria, hafty, Koronki, włóczki,

Konfekcja męska i chłopięca, Kapelusze i czapki męskie, bonżurki, Konfekcja robocza, jupy męskie i chłopięce — golfy, Najpiękniejsze modele palet damskich sezonu obecn., — Wielki wybór skór obsadowych i białów, Firany, chodniki, materiały meblowe i dekoracyjne, Koldry.

Fachowa i rzetelna obsługa!

Firma chrześcijańska!

Fachowa i rzetelna obsługa!

już demonstrujemy nowe odbiorniki

TELEFUNKEN

POLECA NA DOGODNYCH WARUNKACH

MALIŃSKI

WEJHEROWO, Sobieskiego 10

985

GOTUJCIE NA GAZIE!

a oszczędzicie dużo czasu i pieniędzy!

W zależności od miesięcznego zużycia udzielamy rabatu w wysokości od 5-40%

tel. 42. **Gazownia Miejska w Wejherowie** tel. 42.

984

TARTAK PAROWY — SKŁAD MATERIAŁÓW DRZEWNYCH

A. MARKOWSKI

WEJHEROWO, ul. Sobieskiego 30, tel. 220

CHYLONIA, ul. Chyłońska

983

rok założ. 1930

rok założ. 1930

FABRYKA MEBLI

ALFONS STARK
WEJHEROWO

ul. św. Jacka 8, telefon 276.

Skład mebli i trumien
Warsztat stolarski
z elektrycznym zapędem

NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU

Mebel wszelkiego rodzaju.
Dogodne warunki spłaty.

Wielki wybór!

(230)

Wielki wybór!

Obuwie

982

wszelkiego rodzaju w dużym
wyborze po cenach niskich
poleca F-ma

August Lechmann

Wejherowo, ul. Sobieskiego 2

Specjalność obuwie na miarę — Wykonanie gwarantowane — własna pracownia — warsztat reperacyjny

Aparaty radiowe

TELEFUNKEN

poleca firma

981

B-cia Goerendt

Wejherowo

ELEKTRYCZNE

piekarniki, kuchenki, czajniki, żelazka do prasowania i t. p. wyrobu „Gródka” pierwszorzędnej jakości do nabycia na dogodnych warunkach spłaty

980

w
Miejskich Zakładach Elektrycznych w Wejherowie

SEZON SIĘ ZBLIŻA

WIELKI WYBÓR!

Wielki czas pomyśleć o zakupie tanich i dobrych materiałów i konfekcji

Chcesz dobrze i tanio zaopatrzyć się w materiały:

wełniane, płaszczowe, sukniowe, ubraniowe. Konfekcje, płaszcze męskie, damskie, dziecięce oraz jupy. — Firany, chodniki, dywany. — Towary łokciowe, oraz bielizna i artykuły galanteryjne

KUPUJ TYLKO W CHRZEŚCIJANSKIM SKŁADZIE

B. RUSZYŃSKI dawniej: Patschul & Behrendt Wejherowo, Sobieskiego 5

Moja dewiza: Duży obrót, mały zysk.

Odwiedźcie skład bez zobowiązania.

Wyprzedaż

Z powodu likwidacji stolarni, sprzedam po niższej cenie wszelkie narzędzia stolarskie, jak:

1 pilę taśmową (Bandsäge),
1 maszynę do fryzowania (Fräsmaschine), 3 motory A. E. G., 6 Kozłów do fornirowania, większą ilość suchego drzewa do stolarni, oraz meble i trumny, bardzo korzystnie dla zakładów stolarskich.

H. Bendix

Wejherowo, ul. Sobieskiego 33.

6986

P
R
A
W
D
Z
I
W
Y

M
A
C
H
A
N
D
E
L

PR. ZASTRZ.
WEJHEROWSKI

FABRYKA WÓDEK I LINIARÓW
C. A. HOCHSCHULTZ NAST.

Sp. z o.o.
WEJHEROWO

Tel. 13 P. K. O. 205 343

Przedstawiamy na demonstracje rewelacyjnych superów

PHILIPSA

na rok 1938

Bernard Wojewski
Wejherowo, ul. Sobieskiego 2, telefon 237.
Filii: Gdynia, ul. Starowiejska 26, telefon 88 57
Pułk, ulica Pokoju 12, telefon 56. 7087

Nowootwarty lokal

„Palais de danse”

Grudziądz, ul. Długa 21.

Codziennie występy artystyczne.

Lokal otwarty do rana.

Śpiew — taniec — humor.

Miłe miejsce rozrywkowe — nowoczesnie urządzone —

rzetelna obsługa, ceny umiarkowane.

7123

Spiesz się

bo już najwyższy czas

7147

Kupić los
w kolekturze

J. DZIERŻANOWSKIEGO

Centrala: Warszawa, Nowy Świat 64.
Oddział: Gniezno, Chrobrego 2.

Ciągnięcie I klasy już 21 b. m.

Km. Nr. 1354/37.

(7124)

OBWIESZCZENIE

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu rewiru I, Stanisław Lewicki, zamieszkały w Grudziądzu przy ul. Budkiewicza 9, na zasadzie art. 602 k. p. c. ogłasza, że w dniu 22 października 1937 r. o godzinie 11,30 w Grudziądzu ul. Małomłyńska, odbędzie się publiczna licytacja ruchomości, a mianowicie: urządzenie mieszkania, oszacowane na łączną kwotę 573,— zł, które oglądać można w dniu licytacji w miejscu sprzedaży w czasie wyżej oznaczonym.

Grudziądz, dnia 15 października 1937 r.

Komornik: (—) Lewicki.

Zawiadamiam uprzejmie Szanowną Klientelę, że dawniejszy
ZAKŁAD OPTYCZNY i-my GUSTAW MEYER
w Toruniu, przy ulicy zeglarskiej nr. 25
przejął na własność i prowadzę go jako filię
firmy FRANCISZEK SEIDLER.

Wykonuję wszelkie prace w zakresie optyki
solidnie i fachowo.Z poważaniem
Firma FR. SEIDLER

TORUŃ St. Rynek 14 tel. 15-74 FILIA ul. Zeglarska 25 tel. 12-48

Sygnatura: Km. II. 372/37.

(7105)

OBWIESZCZENIE
O LICYTACJI NIERUCHOMOŚCI

Komornik Sądu Grodzkiego w Starogardzie rewiru I, Stanisław Bartkowiak, mający kancelarię w Starogardzie ul. Skarszewska Nr. 25, na podstawie art. 676 i 679 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 27 listopada 1937 r. o godz. 10-ej w Sądzie Grodzkim Starogard pokój 14, odbędzie się sprzedaż w drodze publicznej przetargu należącej do dłużnika Lzydora Kiedrowskiego w Starogardzie ul. Nowewiejska, nieruchomości: Starogard Włoki wykaz liczb 82, położona przy ul. Nowewiejskiej o powierzchni 0,1831 ha, składająca się z domu mieszkalnego z podwórkiem i ogrodem, chlewu i ustępu. Nieruchomość ma urządzoną księgę hipoteczną, która się znajduje w Wydziale Hipotecznym w Sądzie Grodzkim w Starogardzie.

Nieruchomość oszacowana została na sumę zł. 9.170,—, cena zaś wywołania wynosi zł. 6.882,—.

Przystępujący do przetargu obowiązany jest złożyć rekojmnię w wysokości zł. 918,—.

Rekojmnię należy złożyć w gotówkę albo w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładowych instytucji, w których wolno umieszczać fundusze małoletnich. Papiery wartościowe przyjęte będą w wartości trzech czwartych części ceny giełdowej.

Przy licytacji będą zachowane ustawowe warunki licytacyjne, o ile dodatkowym publicznym obwieszczeniem nie będą podane do wiadomości warunki odmienne.

Prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do licytacji i przysądzenia własności na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie nieruchomości lub jej części od egzekucji i że uzyskały postanowienie właściwego sądu, nakazujące zawieszenie egzekucji.

W ciągu ostatnich dwóch tygodni przed licytacją wolno oglądać nieruchomości w dni powszednie od godziny 8-ej do 18-ej, akta zaś postępowania egzekucyjnego można przeglądać w Sądzie Grodzkim w Starogardzie, ul. Kościuski Nr. 30, sala Nr. 28.

Uwaga. Biorący udział w licytacji muszą przedłożyć zezwolenie właściwej władzy na nabycie nieruchomości.

Starogard, dnia 7 października 1937 r.

Komornik: (—) Bartkowiak.

BYDGOSZCZ

Futra

wszelkiego rodzaju, najsolidniejszej wykonuje przodujące, najpopularniejsze na Pomorzu kuźnictwo Stanisław Rudak, Bydgoszcz, Dworcowa 70 (narożnik ul. Matejki), telefon 19-05

6423 B

DYKTY

mokraklejone

oraz

suchoklejone:

dębowe, sosnowe, brzoźowe i olaszowe, we wszystkich rozmiarach i grubościach od 3 do 30 mm.
Płyty stolarskie listwowe, płyty xylotektowe.
Fornierzy krajowe i zagraniczne.

Kleje skórne, kostne i zimne. Najtańsze źródło zakupu — skład dykt i fornierów firmy

PIOTR BARAJ

Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 7
Telefon 28-33. (6911B)

Auto Transport

Przeprowadzki, przewozy towarów w mieście i całej Polsce, Jagiellońska 25 tel. nr. 1617 Goniec Bydgoski. 7136B

Zakład fryzjerski

R. Gumiński

Grudziądz, Legionów 3, tel. 19-34.

Do powrocie z Paryża stosuje nowe metody czesania pań, oraz rozjaśniania i farbowania włosów.

7123

R. Gumiński

Kupiec

(optant polski) w sile wieku, z praktyką technicznej kontroli produkcji, obeznany z księgowością, koresp. polską i niemiecką, w sprawach sądowych samodzielny, były kierownik firm zagranicznych i krajowych, poszukuje stanowiska. Wymagania skromne. Oferty: „Dzień Pomorza” pod nr. 7973.

GDYNIA

Kupuje

używane przedmioty wszelkiego rodzaju jak: garderobe, futra, radia, maszyny do szycia, do pianina i inne

DOM KOMISOWY
Gdynia, Świętojańska 79
zakup i sprzedaż 6112

Uczennicy

inteligentnej (możliwie gimnazjum) do pracy zdobniczo-artystycznej poszukuje Teodora Białokoz, Gdynia, ul. Min. Kwiatkowskiego 21 skład 7143M

Wykwalifikowana

pokojuowa, młoda, uczciwa, ruchliwa — poznanianka, zna wszelkie prace — poszukuje od 1 listopada br. posady. Wiadomość: Gdynia — tel. 1256 7145

Szlachetne
tyнки

własnej wytwórni do nabycia w każdej ilości. Polecamy również tyńki myte, sztuczny granit we wszystkich kolorach znany ze swej dobroci naszej fabrykacji. Do nabycia również marmurki do lastrica — białe, zielone, czarne, czerwone, żółte, serpentyna carara, stopnielastyczne. Adres „ELEWACJA” Gdynia, Morska 49, telefon 22-73. Biuro sprzedaży betonu Adamas. Poszukujemy reprezentantów. Oddział Toruń, ul. Mostowa, 11. tel. 2605. — Bydgoszcz, Archib. P. Wajwron, ul. Długa 22, telefon 34-13. 3557

Pianino

używane w dobrym stanie bardzo korzystnie na sprzedaż. Oferty do Administracji „Dnia Bydgoskiego II” Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25 pod 1313. 6069M

Poszukuje

zastępców na Pomorze i Poznańskie jako agentów do przyjmowania kolnierzyków do prania i prasowania z wykończeniem pierwszorzędnym, Pierwsza Polska Pralnia Mechaniczna „Pedanteria”, Biała Bielsko. Oferty kierować „Pedanteria” Gdynia, Świętojańska 89 róg Lipowej. 7142M

Maszyny do szycia
Pfaff

do użytku domowego, krawieckie oraz specjalne dla rzemiosła.

S. Enzłowicz

Rowery-Maszyny do szycia
Gdańsk

Telefon 28762. (7137Gd) Milchkanngasse 21

Wyłączna sprzedaż na Pomorzu, w Poznańskim i Gdańsku.

Dobrze zaprowadzony interes konfekcyjny, istniejący 70 lat w najlepszym punkcie
w Tczewie

korzystnie z powodu wyjazdu zagranicę do sprzedania. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów sub: „W. L. 692” do Wahr & Lohse, Gdańsk, Breitgasse 85. 7065T

Km. 516/37.

(7135)

OBWIESZCZENIE
O PRZETARGU RUCHOMOŚCI

Komornik Sądu Grodzkiego w Łabiszynie, Józef Chrzanowski, mający kancelarię w Łabiszynie przy ul. 11 Stycznia Nr. 25, na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 21 października 1937 r. o godz. 10 przed poł. w Ojrzanowie pow. Szubin odbędzie się I-sza licytacja ruchomości, należących do Edmunda Grzybkowskiego w Ojrzanowie pow. Szubin, składających się z 1 żrebeca 1 1/2 rocznego, 4 warchlaków à 15 kg i 2 maciory à 2 1/2 ctr., oszacowanych na łączną sumę 540,— zł. Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Łabiszyn, dnia 14 października 1937 r.

Komornik: (—) Chrzanowski.

Do akt Km. Nr. 934/37.

(7125)

OBWIESZCZENIE

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu rewiru I, Stanisław Lewicki, urzędujący w Grudziądzu przy ul. Budkiewicza Nr. 9, obwieszcza, że na dzień 3 listopada 1937 r. o godz. 10 został wyznaczony opis i oszacowanie nieruchomości majątku Pawła Goertza w Świeciu folw. oznacz. nr. hip. Świecie wieś karta 4 oraz Świecie folwark, położonego w Świeciu powiat Grudziądz.

W związku z powyższym, na zasadzie § 2 art. 668 K. P. C., wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do pomienionej nieruchomości, lub jej przynależności.

Grudziądz, dnia 13 października 1937 r.

Komornik: (—) Lewicki.

Pranie
wysokowartościowym
proszkiem
NOWY
BLASK
pierz sam-wszystko
sprania radość

Podajemy
bezpłatnie
1 torebkę
Shampoo
BLASK
do mycia włosów

Ufa-Palast

Gdańsk, Elisabethkirchengasse 2
tel. 24600.Jan Kiepusa — Marta Eggerth
w wielkim filmie TerraCzar cyganerii
(Zauber der Boheme)

Z udziałem: Paul Kemp, Theo Lingner, Oskar Sims, R. Romanowski, Lizzi Holzschuh.
Reżyseria: Geza von Bolvary.
Muzyka: Robert Stolz.
Film pełen miłości, tęsknoty i wierności. Geza von Bolvary miesza ręką mistrzowską humor z tragedią.

Weneckie Szkice
(Venezianische Skizzen)

Film kulturalny 7188

Najnowszy tygodnik dźwiękowy Ufy.
Początek: W dni powszednie o godz. 4, 6, 15 i 8,00
w niedzielę o godz. 5, 5, 7 i 9.

Sygnatura: III. Km. 1417/37.

(7126)

OBWIESZCZENIE

O LICYTACJI RUCHOMOŚCI

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu III rewiru, Wojciech Janowski, mający kancelarię w Grudziądzu ul. Legionów Nr. 15, na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 18 października 1937 r. o godz. 10-ej w Grudziądzu ul. Trynkowa Nr. 2, odbędzie się I-sza licytacja ruchomości, należących do Ottona i Luizy Bülow, składających się z 1 bufetu dębowego, 1 dywanu w kwiaty pluszowego wym. 3X4, oszacowanych na łączną sumę zł. 700,—.

Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Grudziądz, dnia 14 października 1937 r.

Komornik: (—) W. Janowski.

Sygnatura: Km. III. 1454/37.

(7127)

OBWIESZCZENIE

O LICYTACJI RUCHOMOŚCI

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu III rewiru, Wojciech Janowski, mający kancelarię w Grudziądzu ul. Legionów Nr. 15, na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 19 października 1937 r. o godz. 10-ej w Grudziądzu ul. Książęca Nr. 1 odbędzie się I-sza licytacja ruchomości, składających się z 1 bufetu dębowego, 1 pomocnika dębowego, 1 stołu rozsuwanego dębowego, 6 krzesel dębowych wybitych skórą, 1 radiodiodbiornika 3 lampowego z akumulatorem, 1 maszyny do szycia „America” i 1 umywalni z lustrem i płytą marmurową, oszacowanych na łączną sumę 930,— zł.

Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Grudziądz, dnia 14 października 1937 r.

Komornik: (—) W. Janowski.

ZAPOWIEDZ

Podaje się do ogólnej wiadomości, że
1) Mechanik Egon Walter Kaldorf, kawaler, zamieszkały w Gdańsku-Wrzeszczu, Adolf Hitlerstr. 46 syn rolnika Hiermana Kaldowskiego i jego małżonki Amalii z domu Thews, zamieszkałych w Zbrachlinie powiat świecki.

2) Wally Emilie Berta Pirch, panna, zamieszkała w Lipuszu, córka rolnika Emila Pircha i jego małżonki Almy z domu Jonas, zamieszkałych w Lipuszu, chcą zawrzeć związek małżeński.

Obwieszczenie zapowiedzi nastąpić winno w Zarządzie Gminnym w Lipuszu i w „Gazecie Morskiej”.

Lipusz, dnia 13 października 1937 r.

(7117)

Urządnik stanu cywilnego

w zastępstwie
(—) Weltrowski.

BOLE reumatyczne i artretyczne
 NAJWIECEJ DOKUCZAJĄ PODCZAS ZIMNY I NIEPOGODY

OSMOGEN GASECKIEGO

MAŚC PRZECIWRHEUMATYCZNA
 PŁYN PRZECIWRHEUMATYCZNY DO KĄPIELI OSMOGEN
KOJA TE BOLE

Bogactwo uśmiecha się każdemu

Zbieranie znaczków pocztowych jest płatne, pouczające, lokata. Zbieramy wszyscy, tworzymy miliona armię zbieraczy wzorem innych państw. Czytajcie największe pismo filatelistyczne Polski. Za abonament przyjmujemy także znaczki. Zaabonować pocztą lub w administracji „Kurier-Filatel”, Bydgoszcz, Poczta morską 36. Numery okazowe bezpłatnie. 7106

Piece kaflowe

oraz wszelkie prace zduńskie fachowo i solidnie wykonuje
ST. WYCZYŃSKI, mistrz zduński
 Telefon 2643 TORUŃ ul. Szewska 7
 Kafle kolorowe po cenach fabrycznych na składzie. 6672C

CHORZY

mamy skuteczne zioła 7132 lecznicze
Hurtownia Jan Kapczyński
 Toruń Szeroka 35.

TCZEW

Ostrzegam

że za długi mojej żony Weroniki nie odpowiadam
 Ignacy Reinke, Tczew, ul. Podgórna 4. 7141T

Garderobę męską i damską

na miarę w najwykwintniejszym wykonaniu dostarcza tylko 7027

Ludwik Makowski

mistrz krawiecki Toruń, Szeroka 36.

FENOMEN

zuzycie tylko 25 watów

Radio TELEFUNKEN

Pod każdym względem zarówno co do wspanialosci tonu, selektywnosci jak i licznych nowoczesnych udoskonalen technicznych. TELEFUNKEN-FENOMEN to jedyna superheterodyna o malym zuzyciu prądu, tylko 25 watów (jak mala zarowka) przy pelnej wydajnosci i swiatowym zasięgu. Niska, dostepna cena dla wszystkich. Oto superheterodyna, na jaką wszyscy czekali!

Radio TELEFUNKEN harmonia tonów i symbol jakości

ABAZURKI
 na groby z wkładką wzmocnioną 2 1/2 grosza
Hurtownia 7181
Jan Kapczyński
 Toruń, Szeroka 35.

1907-1937

Wytworzył pan
 zaopatruje się w artykuły męskie w znanej firmie

Leon Kuczyński
 Toruń, Szeroka 37. Telefon 1496.

Kapelusze Bielizna męsk. Krowaty Rękawiczki Chusteczki Szale

Tower w najwyższ. gatunkach

„KONFEKPOL” Skład konfekcji damskiej, męskiej i dziecięcej oraz galanterii
 Gdynia, Świętojańska 40

ZAWIADAMIA

iz skład został już zaopatrzony na sezon zimowy w najelegantsze płaszcze damskie z futrem już od 35 zł
 Płaszcze męskie najnowsze desenie od 32 zł
 Płaszczki dziecięce i przepisowe w dużym wyborze.

„KONFEKPOL”
 GDYNIA, ul. Świętojańska 40

Galanteria męska w dużym wyborze! 6789

Ceny na ogół bardzo niskie!

Dzisiaj w sobotę
 wyszynk piwa piłzeńskiego

„Prazdrój”

Maćkowiaka
 Szeroka 24

Ponadto jak zwykle
specjalność: Perliczka
 Kuropatwa w słoninie
 Kaczka w czerninie
 Kurczak w potrawie Flaki. 7130

SALON FRYZJERSKO-DAMSKI LEON CHOJNICKI
 TORUŃ, SZEROKA 46 I. p.

poleca 5830
 farbowanie włosów nowoczesną i wypróbowaną farbą o 25 naturalnych odcieniach marki **SWIFT-REFECT.**

Doskonale wyniki przy trwałej ondulacji

NA JESIEŃ I ZIMĘ!
 Palta męskie - jesienki - ubrania mundurki i płaszcze szkolne kurtki — spodnie najtaniej

A. Zieliński, ul. Różana 4
 5527 przy łuku Cezara

↓

Popierajcie przedsiębiorstwa handlowe prywatnej inicjatywy a przyczynicie się do rozwoju handlu w Gdyni

Wszystko z **ELEKTROTECHNIKI** znajdziecie w wielkim wyborze i na dogodnych warunkach w największym składzie elektrotechnicznym w Gdyni

Inż. Jacek Wiczyskiński
 Gdynia, ul. Świętojańska 59 - tel. 28-38.

HALLO! HALLO!
Restauracja „Express”
 przeprowadziła obniżkę cen:

NAPOJE

piwo duże . . .	0,30 gr
„ małe . . .	0,20 „
czysta duża . . .	0,25 „
„ mała . . .	0,15 „
grok z araku . . .	0,60 „
z rumu . . .	0,50 „
z wina . . .	0,30 „
herbata . . .	0,20 „
kawa . . .	0,25 „

ZAKASKI
 flaki dziennie 0,60 gr
 gulasz . . . 0,50 „
 bigos . . . 0,40 „
 kielbasa z kapustą 0,35 „
 kaszanka domowa 0,30 „
 i różne wyroby po najniższych cenach poleca 7134 **Gospodarz.**

Obsługa rzetelna, fachowa i bezprocentowa.
 Bilardy nowoczesne.

MEBLE
 DLA KAŻDEJ KIESZENI I DLA KAŻDEGO GUSTU POLECA ZNANA FIRMA

ZENON KOWALEWSKI
 Toruń - Rynek Nowomiejski 18. Tel.: 13-32.

Mebłe stylowe na zamówienie. Dogodne warunki spłaty.
 5494

Stała wystawa mebli Stała wystawa mebli.

MEBLE solidne, kupisz najkorzystniej wprost z fabryki
E. BRONIKOWSKI i Syn
 Bydgoszcz, ul. Nakleńska 185. Telefon 31-58 (końcowy przystanek tramwaju linii Wilczak) (2848)

F-ma A. BINIEK
 POLECA

wszelkie artykuły techniczne, kanalizacyjne, i wodociągowe. Okucia budowlane, artykuły kuchenne — aluminiowe.

Uwaga rzemieślnicy
 dobre narzędzia kupuje się tylko

W F-mie BINIEK
 tel. 1374. Król. Jadwigi 20. tel. 1374

Fortepiany i Pianina SOMMERFELDA

można spotkać nie tylko w całej Europie, lecz nawet z drugiej strony oceanu. Jest to dowodem, że instrumenty te cieszą się zasłużonym uznaniem i powodzeniem.

Prosimy o żądanie katalogów jak również o zwroćenie naszego składu. 5520

Fabryka Fortepianów i Pianin B. SOMMERFELD
 Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2.

Skórki futerkowe 6579

wszelkiego rodzaju jak: Seal, karakuly, opasy, skunksy, lisy, etc. skórki i blamy na futra damskie i męskie, na kożuchy i kamizelki oraz skóry owcze na kocy i dywaniki sprzedaje tanio i przyjmuje wszelkie skóry do wyprawy i farbowania

Pom. Centrala Surowców
 Tczew, ul. Zamkowa 8. Telefon 1093

Specjalne ciastka 6956

Firmowe - Abisyński Babki w 5 gatunkach. Torty na zamówienia z gwarantowanych surowców

w Cukierni Popularnej
 Toruń, Łazienna 28 tel. 25-84.
 Ceny bezkonkurencyjne.

Największe 4952
 na Pomorzu

stałe targi
 na używane samochody

Jedyna okazja nabycia za bezcen dobrego wozu

Auto-centrala
 Grudziądz, ul. Marsz. Focha 22.

Przyszłość Twoją widzi

najajbardziej jasnowidz psychografolog, uznany przez Zw. Międzynarodowy Metapsychików, Mistrz Wiedzy Tajemnej WOMOUTH obdarzony fenomenalnym darem jasnowidzenia w transie medialnym. Powie czy masz i kiedy szczęście w grze loteryjnej oraz wybierze zupełnie bezpłatnie szczęśliwy numer losu, który pod gwarancją musi być wygrany. Dowodem tego są w moim posiadaniu setki listów dziękczynnych od osób, które wygrały przeze mnie po 100.000, 50.000 i inne. Na żądanie przepowiadam przyszłość i przyszłość, opracowuję horoskopy i analizy grafologiczne. Dają możliwość zdobycia miłości pożądanej osoby. Nie zwlekaj, pisz jeszcze dziś, nie nie ryzykując a skorzystasz wiele. Poślaj imię i nazwisko, datę urodzenia oraz załącz zł. 1.— znaczek poczt. na koszty portowo-kancel. Bez załączenia znaczków odpowiedzialności nie udzielam. W 39 loterii klas. padła wielka wygrana 100.000 złotych na Nr. 53.915 wybrany przez medium TAMARA i jasnowidza WOMOUTH. Jasnowidz WOMOUTH, Kraków, ul. Straszewskiego 25.

Sprzedam zaraz kamienicę komfortową

nową, 5 minut od centrum, ogródek, parkiety, balkony, łazienki oddzielnie, klatka schodowa kamienna, 52.000 zł wplaty 40.000 zł. Dochód 5.200 zł rocznie.

Piasecki, Toruń — Wielkie Garbary 31 7117

RESTAURACJA „ZŁOTA KORONA”
 Tel. 25-36 TORUŃ Łazienna 26

zawiadania.
 że wszelkie potrawy są sporządzane na maśle. BUFET stałe i obficie zaopatrzony w zakąski. **NAPOJE** alkoholowe są fachowo pielęgnowane, 7116 w/z. gosp. **CZESŁAW MAKOWSKI**
 Ceny niskie! Obsługa rzetelna!

Dlaczego!
 przepłacasz **MEBLE** nie pytając się przedtem o ceny Najtaniej! — Skład Mebli Toruń, Prosta 5. (4592C)

W nowo otwartym salonie demonstracyjnym

F-my GRIMM i KAMIENSKI Sp. z o. o.

GDYNIA, Świętojańska nr. 37, tel. 26-48.

najlepiej usłyszysz Serię Symfoniczną PHILIPSA 1938 r.

Sprzedż w/g najnowszego systemu ratalnego.

Demonstracje bez obowiązku kupna.

Fachowa obsługa.

TORUN

TRYKOTY SWETRY 6758
damskie, męskie i dziecięce
DUŻY WYBÓR
w cenach
pończosznich
P. SKŁADANOWSKI
Toruń, St. Rynek 24.
KREDYT NA ASYGNATY

Solidne Meble poleca
W. GRALEWSKI
ul. Prosta 21 6534
vis a vis ul. Wysokiej

ZAKŁAD BLACHARSKI
istniejący 10 lat pod firmą
Cz. Łyczkowski
w Gdyni, ul. Witomińska 3, telef. 1724
wykonuje solidnie, fachowo pod gwarancją wszelkie roboty budowlano-blacharskie, papowe oraz smołowanie dachów jak również przyjmuje wszelkie naprawy i reperacje, wchodzące w zakres przedsiębiorstwa. Żądać bezpłatnych kosztorysów. 6863

Pianino
sprzeda Draffkowa, Toruń, Danielewskiego 4 m. 2. 7005

Sprzedam
urządzenie do kolonialki, z aparatami do kawy i t. p. w całości lub częściowo. IDA, Starogard, Chojnicka 64. 7050

Najstarsza
i pierwsza Polska Centrala Optyczna Franciszek Seidler Rynek Staromiejski 16 (obok poczty) tel. 15-74. Dostawa dla kas chorych, klinik ocznych i dla wojska. 6957

Najmniejsze FUTRO

Wszelkie roboty
ślusarskie, wiercenie studzien, oraz odlewy żeliwne wykonuje szybko i tanio
Firma „PEDAB” w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 79610

Szlifiernia i naprawa
parasoli
Stefan Rychło Toruń. Nowy Rynek 15. 6851

Pogotowie krawieckie
Łuczak, Mickiewicza 49, telefon 26.45. Prasowanie ubrania 1.90, odbieram, odsyłam — chemicznie czyszczę, reperuję. Wykonuje mierzkę i okrętkę. 7052C

Węgiel
prima górnośląski po cenach konkurencyjnych z dostawą do domu — poleca Firma „ŁUPEK”, Toruń, Mickiewicza 97, tel. 28-07. Przy większych ilościach zniżka. 6955C

Życie
daje doświadczenie; książka o wykształceniu, pozwalające rozumnie przejść przez życie. W dobrą książkę zaopatrzysz się w Księgarni Pomorskiej, Schulza Toruń, Szczytna 3, tel. 27-84. 6960

2-pokojowe
kawalerskie mieszkanie umebrowane do wynajęcia. Toruń, Mickiewicza 34, m. 3. 6980Ck

Pianino
kupię. Oferty „Dzień Pomorza” pod nr. 7094.

Buchalter
doświadczony przyjmie pracę na godziny, uporządkuje książki. Zgłoszenia pod M 37 do filii „Dnia Pomorza”. 7014C

Farbowanie włosów
w kilkunastu odcieniach
poleca
B. SŁUPSKI
TORUŃ, BYDGOSKA 58

Przyjmuję zamówienia na nowe samochody i motocykle Sokół, B. S. A., D. K. W., Raleigh, Velocette E. N., Ariel i lekkie motocykle różnych fabrykatów, wolne od podatku i prawa jazdy rejestracja jak zwykły rower. Oględziny bez przymusu kupna.
Reperacje wszystkich fabrykatów. Przybory, jak: łańcuchy, opony, dętki i t. p. tania. Przygotowanie do prawa jazdy bezpłatnie.

Maszyny
do pisania nowe światowej sławy i używane różnych fabrykatów na dogodnych warunkach spłaty.
Naprawa maszyn w własnym warsztacie. 7122

W. Katafias
Toruń, Tel. 1447

Farbowanie
zrudziałych skunksów, oposów, cielaków, fok, tania i akuratnie wykonuje znana pracownia kuśnierska Fr. Białkowski, Toruń, Kopernika 41. (6870C)

Wypożyczam
aparaturę rozgłośnikową dla celów sportowych reklamowych i zabaw. Radiokład tel 14-37, Toruń, Chelmińska 15. 7121

Jesionki — płaszcze damskie
Płaszcze szkolne
Płaszczki dziewczęce
najkorzystniej w firmie
A. STEFAŃSKA, Toruń, Szeroka 8
Poranniki, swetry, bielizna — galanteria
6739 KREDYT NA ASYGNATY.

Sprzedam gospodarstwo
17 klm. od Torunia 168 mórg pszennej ziemi w najwzrostłej kulturze o kazyjnię z pełnym inwentarzem z powodu starości za 65.000 wplata 35.000.
Piasecki Wielkie Garbary 21. Toruń. 7118

Szkoła tańców
Janiny Werny rozpoczyna nowy kurs 19 października. Toruń, Stary Rynek 16. 7128C

Wywam
wszystkich, którzy oddali mi przedmioty do reperacji, aby takowe odebrali do 20 X. 1937 r., gdyż po tym terminie wyjeżdżam i za nieodebrane przedmioty nie odpowiadam. M. Grünbaum, Toruń, Żeglarska 29, mistrz zegarmistrzowski. 7129C

Zakład Ślusarski i Instalacyjny
Maksymilian Kowalski
mistrz ślusarski
Toruń, Mickiewicza 57
wykonuje nowe kotły waznelne, bojilery wszelkiego rodzaju. Centralne ogrzewanie, wodociągi, kanalizacja oraz bielenie kotłów systemem najnowszym. 7051Ck

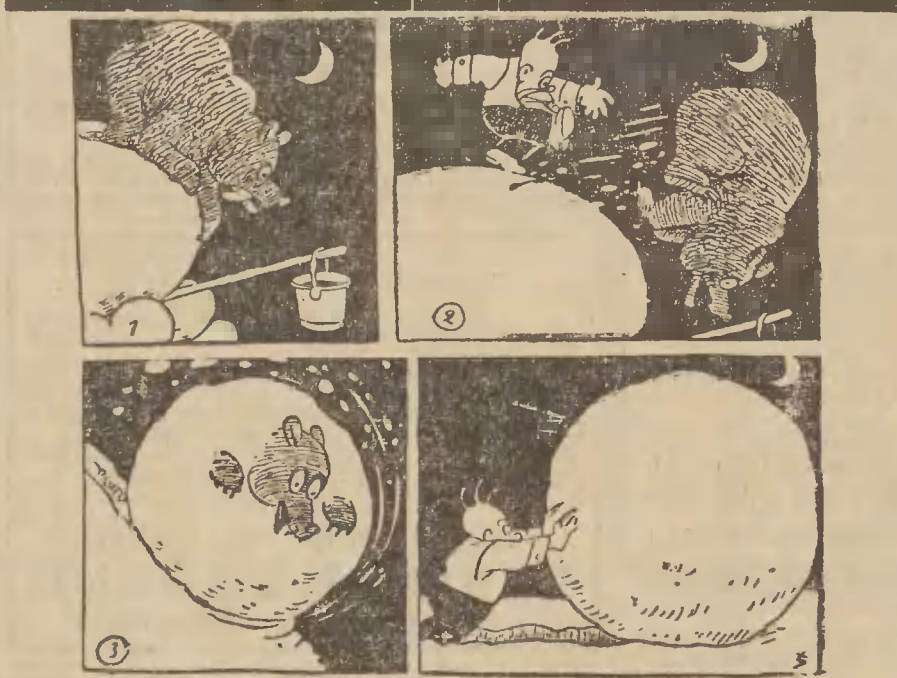
Żelazo Blachy Osie Resory
poleca tanio
P. Tarrey, Toruń
Tel. 2093 Tel. 2093
St. Rynek 23

Heraldycznych
informacji wszelkiego rodzaju, Herby, Rodowody, Pieczęćki Herbowe i kamienie. Odwrotną pocztą załatwia:
Archiwum Heraldyczne
Warszawa, Królewska 29/55. 6506

Radio
aparaty
detektory, głośniki,
żarówki, reparacje, tania na dogodnych warunkach poleca
Elektro Radio
Toruń, Piekary 22. 7081C

UWAGA!
Dotąd niebywałe, leżanki po 25.— zł reklamowo, tania różne meble,
Sprzedż Mebli
Toruń, Prosta 5. 4590

MEBLE
Bracia Teus
TORUŃ, MOSTOWA 30

WYBÓR TANIÓ

G. HEYER
SZEROKA 6
tel. 1517 6678Ck

OGŁOSZENIA:
wiersz milimetrowy na stronie 1-lamowej . . . . . 0,20 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . . . 1,00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie . . . . . 0,80 zł
w tekście na dalszych stronach . . . . . 0,50 zł
Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki.
Komunikaty 50 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cennik ogłoszeniowy jest identyczny z cennikiem dla Polski, z tym jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich na podstawie notowań Giełdy Gdańskiej z dnia poprzedzającego dzień wplaty.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOŚI:
W ekspedycji miejscowych agencji . . . . . 2,00 zł
Z odnośnikiem do domu . . . . . 2,20 zł
Przez pocztę z odnośnikiem do domu . . . . . 2,40 zł
Pod opaskę . . . . . 4,50 zł
W Gdańsku przez pocztę . . . . . 2,32 gd; przez gońca . . . . . 2,00 gd
W Gdańsku z odbieraniem w administracji wprost . . . . . 1,75 gd
Zagranicą . . . . . 4,00 zł
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeskody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie piśmie.
Redaktor odpowiedzialny:
WACŁAW WYTYK, Toruń, ul. Bydgoska 54.

UWAGI:
Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 60 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłaconą przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądownym śledztwie należność rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.
Członkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.

Redaktor odpowiedzialny za sprawę W. M. Gdańska: Wilhelm Grimsma, Gdańsk, Kaszubischer Markt 31, I. p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Józef Kretowicz Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25 I. piętro, redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Wiktor Mielnikow, Gdynia, ul. Min. Kwiatkowskiego, gmach „Paged'u”. — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz: Franciszek Mysliński Grudziądz, plac 23 Stycznia 10, I. — Redaktor odpow na Tczew: Alojzy Kuzio Tczew, Kościuszki nr. 1.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Gryf” z odp. udziałami w Toruniu. Za ogłoszenia odpowiada Administracja.